

Beleidsplan 2022-2026 passend onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen van BS De Leydraad

Juni 2022 – versienummer 1

Voorwoord

Voor u ligt het beleidsplan hoogbegaafdheid van BS De Leydraad in Cromvoirt.

Het onderwijs op onze school is erop gericht om alle kinderen, dus ook (hoog)begaafde kinderen, zich zo optimaal mogelijk en met plezier te laten ontplooiën.

Wij realiseren onderwijs dat tegemoet komt aan de uiteenlopende leer- en ontwikkelingsbehoeften van (hoog)begaafde leerlingen. Hierbij gaat het niet alleen om het bijbrengen van kennis, maar ook om sociale vaardigheden en vaardigheden die nodig zijn om taken te kunnen uitvoeren. 'Alle talenten tellen.'

Onze visie op talentontwikkeling

De afgelopen jaren is er veel gepubliceerd over hoogbegaafdheid.

De verschillen tussen begaafde kinderen zijn groot. Wat voor het ene kind werkt aan ondersteuning, werkt voor een ander niet.

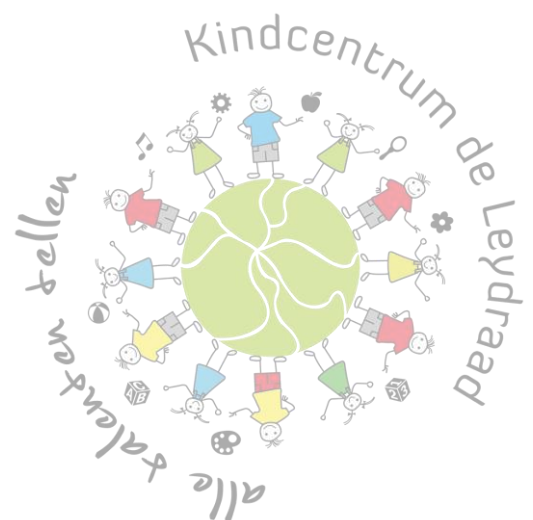
De volgende uitgangspunten vinden we belangrijk voor de ontwikkeling van onze HB-leerlingen:

- We benaderen (hoog)begaafdheid vanuit het paradigma Talent Development/talentontwikkeling.
Talentontwikkeling is een resultaat van aanleg en omgeving, waarbij gekeken moet worden, dat de aanleg van het kind zich ontplooit tot een grote prestatie. De prestatie staat dus centraal in hun doelen.
- Er zijn HB-leerlingen die hoge prestaties laten zien. Maar er zijn ook leerlingen die de potentie hebben om tot goede prestaties te komen, maar het (nog) niet laten zien. Vanuit het TDP vinden wij dat een kind eerst moet laten zien dat hij/zij meer nodig heeft en meer kan, voor we overgaan tot verrijking, *compacting*, versnelling en verdieping. Maar wij vinden het aan de andere kant extra belangrijk om aandacht te besteden aan het voorkomen van onderpresteren en het omgaan met onderpresteren.
- Bij talentontwikkeling hoort ook aandacht voor leren leren. Denk hierbij aan leren plannen, doorzetten, reflecteren en omgaan met tegenslag.
- Wij gaan uit dat 10% van onze leerlingen valt onder de categorie (meer)begaafden (standaard normale verdeling).
- Differentiatie moet als doel moeten hebben, aan te sluiten bij individuele leerbehoeften van leerlingen. Ieder kind heeft eigen leerdoelen en werkt op eigen niveau en tempo. Verschillen tussen kinderen worden hierdoor groter.

- Alle kinderen hebben recht op evenveel ondersteuning door de leerkracht, ongeacht de ondersteuning die zij van huis uit krijgen.
- Meer- of hoogbegaafde kinderen komen meer tot hun recht komen in een apart hiervoor ingerichte begeleiding waar ze gedurende een aantal uren in de week met behulp van een speciaal onderwijsaanbod samen met ontwikkelingsgelijken leren. We willen het overzicht en uitvoering zo veel mogelijk in onze eigen klas houden. We kiezen voor een verrijkingsgroep buiten de klas, omdat we binnen De Leydraad werken in combinatiegroepen en het niet haalbaar is dit in de klas te organiseren.
- We trachten alle kinderen binnen onze school te ondersteunen, maar soms is de problematiek zo complex dat het voor die kinderen beter is door te stromen naar ander onderwijs. Soms is het gewenste aanbod en aanpak, niet haalbaar binnen De Leydraad. In het belang van het kind, geven wij onze kaders en beperkingen hierin aan.

Dit beleidsplan heeft als doel om leerkrachten handvatten te bieden om (hoog)begaafde leerlingen te signaleren, te erkennen, uit te dagen en te begeleiden. In nauw overleg met ouders wordt bekeken hoe we deze kinderen kunnen stimuleren. Het gaat hier om een gedeelde verantwoordelijkheid tussen de groepsleerkracht, ouders, intern begeleider, specialist hoogbegaafdheid, directie en eventueel externe deskundigen, waarbij het initiatief verwacht mag worden van de leerkracht en intern begeleider.

Tevens is dit document bedoeld voor ouders als informatiebron hoe (hoog)begaafde leerlingen op onze school worden gesignaleerd, uitgedaagd en begeleid. In dit beleidsplan wordt gesproken over (hoog)begaafde leerlingen. Hiermee worden zowel de hoogbegaafde als begaafde leerlingen bedoeld, tenzij anders vermeld (Wij gaan uit dat 2,5% van onze leerlingen vallen onder hoogbegaafde leerlingen en 10% van onze leerlingen onder de hoog- en meerbegaafden).

1. Inhoudsopgave

1	SAMENVATTING	5
2	SCHOOLBESCHRIJVING	6
2.1	AANLEIDING EN NOODZAAK VAN BELEID	6
2.2	SCHOOL- EN /OF ONDERZOEKSGEGEVENS	11
2.3	MISSIE EN VISIE	12
3	ONDERWIJS MEER- EN HOOGBEGAAFDE LEERLINGEN	14
3.1	ONZE THEORETISCHE DUIDING VAN INTELLIGENTIE/HOOGBEGAAFDHEID	14
3.2	GESCHIEDENIS	15
3.3	BELEIDSDEFINITIE	16
3.4	DOELGROEP	16
3.5	DOELSTELLING	17
3.6	RESULTATEN	20
3.7	AFBAKENING DOELSTELLING	24
3.8	EFFECTEN ONDERWIJSAANPASSING	24
3.9	SWOT BESCHRIJVING EN RISICO-ANALYSE	24
3.10	OMGEVING EN PARTNERS	25
4	ORGANISATIE	26
4.1	TAKEN EN BEVOEGDHEDEN	26
4.2	FINANCIËN	27
4.3	DESKUNDIGHEID EN PROFESSIONALISERING	28
5	WERKWIJZE - UITVOERING	30
5.1	SIGNALEREN	30
5.2	BEGELEIDING BIJ MEER- EN HOOGBEGAAFDEN	32
	COMPACTEN EN VERRIJKEN	32
	HGW	33
	INSTRUCTIEPRINCIPES	33
	TAXONOMIE VAN BLOOM	35
	LEERVAARDIGHEDEN	34
	VERSNELLEN	35
	BEGELEIDING GROEP 3 T/M 8	36
	SIGNALEREN	37
5.3	LEERLIJNEN EN LEERDOELEN ONDERWIJSBELEID	38
5.4	METHODES, MATERIALEN EN ACTIVITEITEN	39
5.5	DIFFERENTIATIE	40
5.6	ADMINISTRATIE-RAPPORT	40
6	PLANNING, COMMUNICATIE EN BORGING	41
6.1	TIJDSPLANNING BELEIDSFASES	41
6.2	COMMUNICATIE	41
6.3	BORGING DOORGAANDE LEERLIJN	42
6.4	MONITOREN EN EVALUATIE VAN HET BELEID	42
8	PROTOCOLLEN EN BIJLAGEN	43

2. Samenvatting

Als school willen wij, conform onze missie, het onderwijsaanbod laten aansluiten bij de behoeften en mogelijkheden van alle kinderen, dus ook van hoogbegaafde leerlingen.

In onze onderwijskundige visie is het belangrijk om in te gaan op de individuele ontwikkeling, deze ontwikkeling te volgen en te beïnvloeden. Wij vinden het belangrijk dat alle leerlingen, inclusief de hoogbegaafden, een uitdagend lesaanbod krijgen en leren om te leren, goed presteren en lekker in hun vel zitten.

Een belangrijk uitgangspunt is het optimaal ontwikkelen van de executieve functies en vaardigheden die nodig zijn om taken zelfstandig te kunnen uitvoeren. Verder is het belangrijk dat het kind goed in zijn vel zit en uitgroeit tot een leerling met een reëel zelfbeeld, die zowel zichzelf als de ander accepteert. Alleen dan zal een leerling volledig tot zijn recht komen. De kerndoelen en de plusdoelen kunnen in dat geval behaald worden. Tevens zal de hoogbegaafde leerling dan succesvol kunnen zijn in het voortgezet onderwijs en in de verdere loopbaan.

Een hoogbegaafde leerling is voor ons team een zorgleerling. In samenspraak met ouders besteden wij aandacht aan het signaleren en begeleiden van deze kinderen. Bij jonge kinderen van groep 1 en 2 spreken we van een ontwikkelingsvoorsprong in plaats van hoogbegaafdheid. Daarmee voorkomen we dat leerlingen te vroegtijdig 'gelabeld' worden en verwachtingen later niet waargemaakt kunnen worden.

2 Schoolbeschrijving

2.1 Aanleiding en noodzaak van beleid

Op 1 augustus 2014 is de wet Passend Onderwijs per (Art. 18a, lid 8 sub a) ingevoerd en zijn besturen en scholen verplicht een passende onderwijsplek en passend onderwijs voor elke leerling te realiseren (Rijksoverheid, 2021). Kinderen die hoogbegaafd zijn, hebben net als ieder ander kind recht op onderwijs passend bij hun onderwijsbehoeftes en leerpotentieel.

"Ik wil benadrukken, dat Passend onderwijs gaat over een zo passend mogelijk aanbod voor alle leerlingen, niet alleen voor leerlingen met een beperking of leerprobleem, maar ook voor hoogbegaafde leerlingen" (Dekker, 2014)

Vanaf 1 augustus 2015 hebben samenwerkingsverbanden een extra financiële impuls van het Ministerie van OCW gekregen (29 miljoen euro), om deze brede doelstelling te realiseren. (Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2020, p. 42). De staatssecretaris wil dat samenwerkingsverbanden de hulp aan (hoog)begaafden langs drie lijnen inrichten:

1 Basisondersteuning. Dit moet elke reguliere school kunnen bieden aan hoogbegaafde leerlingen, door aan te sluiten bij hun leerbehoeften. Ook moeten scholen de vaardigheden van leerkrachten vergroten zodat ze goed kunnen omgaan met verschillen.

2 Lichte ondersteuning. Dit gaat op basis van specifieke begeleiding. Denk hierbij aan verrijkingsgroepen en aan een vorm van lesgeven aan hoogbegaafde kinderen, binnen het samenwerkingsverband

3 Extra ondersteuning. Dit is bestemd voor hoogbegaafde leerlingen die dubbel bijzonder zijn. Denk bijvoorbeeld aan een combinatie van hoogbegaafdheid met autisme.

Op de Leydraad is het aanbod niet geheel op het niveau van basisondersteuning. Er is kennis aanwezig en (h)erkenning van de hoogbegaafde leerling, echter er wordt niet gestructureerd gesignaleerd en het aanbod verschilt per leerjaar en per leerkracht.

Hier moeten we de komende periode aan gaan werken (dit zijn eisen vanuit de basisondersteuning):

- We moeten beleid maken over passend onderwijs voor (hoog)begaafden.
- We moeten structureel gaan signaleren in alle klassen.
- We gaan de lesstof van minimaal 2 domeinen (Taal/Spelling en Rekenen) structureel compact aanbieden.
- We gaan de vrijgekomen tijd na compacten structureel aanvullen met passende verrijkingstof.
- Differentiatie gaat plaatsvinden in het rooster (weektaak), leerdoelen en instructie voor de onder, midden en bovenbouw (hoog)begaafde leerlingen.

Populatie Leydraad

Van oudsher zaten er vrijwel alleen kinderen uit Cromvoirt op school. Gezinnen die uit de agrarische sector kwamen en mensen die rust en ruimte willen en buiten willen leven. De laatste jaren komen er meer mensen vanuit Vught richting Cromvoirt. Mensen met een andere sociaal economische status, mensen die hoogopgeleid zijn en een hoger inkomen hebben.

Door deze veranderende populatie op De Leydraad, zien we dat het cognitief niveau van onze leerlingen hoger ligt dan een tijd terug. Er is steeds meer behoefte aan een aangepast aanbod aan (hoog)begaafde kinderen. Daarnaast neemt de school al langere tijd waar, dat onze cognitief minder sterke leerlingen, relatief beter bediend worden en een sterkere groei doormaken dan onze cognitief sterke leerlingen die in verhouding minder groei laten zien dan (uitgaande van hun potentieel) verwacht zou mogen worden. Deze informatie halen wij uit het leerlingvolgsysteem.

De schoolweging is een gemiddelde dat berekend is op basis van gegevens over alle leerlingen in een school. Hoe lager de schoolweging, hoe minder complex de leerlingenpopulatie en hoe hoger de didactische resultaten we van de kinderen kunnen verwachten. De schoolweging van De Leydraad is gedaald van 30,66 in schooljaar 2017-2018 naar 27,16 in schooljaar 2020-2021. In het schooljaar 2021-2022 is dit 26,36. De daling schrijven we toe aan de toename van het opleidingsniveau van ouders. Derhalve verwachten wij dat onze leerlingen meer leerpotentieel hebben.

In groep 8 krijgt elk kind het schooladvies dat past bij het niveau van de leerling volgens de basisschool. In het eerste en derde jaar op het VO wordt gekeken of het niveau dat op de basisschool gegeven is, past bij wat het kind op het VO laat zien. We zien dat we op De Leydraad erg voorzichtig zijn met ons eindadvies. In het 3e jaar na het advies van De Leydraad, werkt 35,7% boven het advies van De Leydraad. Dit is hoger dan het landelijk gemiddelde: namelijk 24,1%.

We adviseren dus te laag. Dit is gebaseerd op feiten uit 'Scholen op de kaart'.

Op De Leydraad heeft in schooljaar 2021-2022 50% van de leerlingen een HAVO/VWO advies gekregen;

2020-2021 kreeg 38% van de leerlingen een HAVO/VWO advies.

In 2018-2019 36%,

In 2017-2018: 36%.

Een deel van deze leerlingen zal specifieke onderwijsbehoeften hebben. Brouwer et al. (2011) vatten de onderwijsbehoeften als volgt samen:

- meer verdieping bij vakken/thema's die zij interessant vinden
- acceptatie en waardering
- relatief veel autonomie
- mondelinge opdrachten
- individueel werk
- uitdagende, realistische, contextrijke opdrachten
- feedback op hun leerproces.

Dit beleidsplan zal hier invulling aan gaan geven.

Noodzaak

Van (hoog)begaafde leerlingen wordt vaak gezegd en gedacht dat ze snel en goed kunnen leren en dat er op leergebied amper problemen zullen optreden. De opvatting dat begaafden in het onderwijs weinig aandacht nodig hebben, omdat zij er toch wel komen, blijkt echter een misvatting te zijn (De Heer, 2017).

Dat geldt echter maar voor een deel van deze leerlingen. Als deze leerlingen te weinig op hun eigen niveau worden aangesproken en dus te weinig uitdaging krijgen, lopen ze een groot risico om gedemotiveerd te raken. Dit geeft allerlei problemen. Demotivatie, onderpresteren, maar ook verveling, perfectionisme en faalangst zijn zaken waar (hoog)begaafde kinderen mee te maken kunnen krijgen (Mooij, 1991). Een paar mogelijke gevolgen benoemen we hieronder.

Onderpresteren

Onderpresteren is minder presteren dan op grond van de intelligentie verwacht mag worden zonder dat de leerling gehinderd wordt door een (versluisde) leer- of persoonlijkheidsstoornis (Montgommery, 2000; De

Bruin - de Boer 2009). Er zijn twee soorten onderpresteerders: relatieve en absolute onderpresteerders (Drent, 2007, Drent & van Gerven, 2002).

Bij relatief onderpresteren behaalt de leerling lagere scores dan op grond van zijn capaciteiten verwacht mag worden. De prestaties liggen echter nog wel op het niveau van het gemiddelde van de klas. Absolute onderpresteerders behalen resultaten die onder het klassenniveau liggen.

Vanuit de theorie lees je dat het risico op onderpresteren hoog is onder hoogbegaafde leerlingen: 30-60%. Slechts 6-8% van de leerkrachten signaleert dit (Onderwijsraad, 2007; Doolaard & Oudbier, 2010). Dat betekent dat 94-92% van de leerkrachten niet in staat is om effectief te reageren op onderpresterende leerlingen, daar zij niet opgemerkt worden door de leerkrachten. Deze leerlingen krijgen géén passend onderwijs, omdat ze niet gezien worden.

Wij kijken op De Leydraad vanuit het TDP, daarom is het belangrijk om onderpresteren te voorkomen en als je te laat bent met voorkomen, het te signaleren en er aan te gaan werken.

Problemen op sociaal vlak

Naast het onderpresteren kan het hoogbegaafde kind ook problemen ontwikkelen op het sociale vlak. (Hoog)begaafde kinderen zijn sociaal gezien vaak rijper dan hun leeftijdsgenoten. Ze vinden vaak geen aansluiting bij hun leeftijdsgenoten. Het gevolg kan zijn, dat deze (hoog)begaafde leerlingen geïsoleerd raken. Ze ondervinden dan regelmatig problemen bij de samenwerking met kinderen uit de klas (Pluymakers & Span, 2001).

Vaak voelen hoogbegaafde kinderen zich bewust of onbewust anders dan hun leeftijdsgenoten. Dat heeft dikwijls te maken met de aangeboren eigenschap om op zeer intense wijze te reageren op zowel externe als interne prikkels. Hoogbegaafden hebben minder prikkels nodig om tot een reactie te komen en hun reacties zijn daarbij sterker en langduriger (Dabrowski, 1937).

Wezenlijk ander curriculum door compacten en verrijken

Kijken we puur naar de intelligentie van de leerling, dan kun je stellen dat hoe hoger de intelligentie is, hoe meer je kan schrappen uit de normale lesstof om vervangen te worden door stevige verrijkingstaken. Daarbij geldt natuurlijk ook dat hoe hoger de intelligentie is, hoe moeilijker de verrijkingstaken kunnen worden. Uit de praktijk blijkt dat (hoog)begaafde leerlingen de reguliere lesstof in veel minder tijd kunnen doorlopen dan een reguliere leerling. Van Gerven en Drent (2007) en Drent en Van Gerven (2012).

In het Digitaal Handelingsprotocol Hoogbegaafdheid (2007) staat een voorbeeld hoe een organisatie model compacten voor zowel de eerste als

de tweede leerlijn eruit zou kunnen zien. In dit protocol staat dat er 25-75% van de leerstof geschrapt kan worden, afhankelijk van in welke leerlijn het kind valt. Dat betekent dat er 75-25% tijd overblijft. We maken hierbij een onderscheid tussen het compacten in de eerste leerlijn en in de tweede leerlijn.

Haalbaarheid

Als een kind een IQ heeft van boven de 145, als de ontwikkeling asynchroon verloopt, of als er sprake is van een dubbel bijzondere leerling (begaafde leerlingen met autismespectrumstoornis of dyslexie, dyscalculie, slecht toegepaste executieve vaardigheden of ADHD) dan is het voor De Leydraad, met klassen met 20-25 leerlingen, veel combinatiegroepen waar kinderen in zitten met diverse problematieken en een enorme ranch aan intelligenties, vrijwel onmogelijk om dit soort kinderen goed te kunnen begeleiden binnen ons onderwijs.

Voor een specifieke groep hoogbegaafde leerlingen is er sprake van een 'eenling' in de klas. Deze leerling heeft ontwikkelingsgelijken nodig voor zijn/haar zelfbeeld, voor het welbevinden en het verzilveren van het eigen potentieel, omdat de kloof simpelweg te groot is. Vooral de kinderen die geneigd zijn, zich naar beneden toe aan te passen en dus gaan onderpresteren, kan het fijn zijn om bij ontwikkelingsgelijken in een klas te zitten. Frumau, Span & De Bruin- de Boer (Drent & van Gerven, 2007) hebben in onderzoek aangetoond dat extreem hoogbegaafde kinderen een verhoogd risico lopen om problemen te krijgen met de sociale en/of emotionele ontwikkeling omdat zij minder mogelijkheden hebben in contact te komen met gelijkgestemden.

Gesegregeerd onderwijs

Wanneer is het wijs over te stappen naar fulltime hoogbegaafdheidsonderwijs? Op De Leydraad vinden we, dat het van belang is om goed te kijken naar het kind en of het geboden onderwijs daarbij aansluit. Het is ook verstandig te kijken of het kind voldoende ontwikkelingsgelijken in zijn omgeving heeft. Maar wat als je merkt dat je kind niet gelukkig is, niet graag naar school gaat, veranderingen laat zien in gedrag, neerslachtig is, faalangstig is, onderpresteert of nog erger? Wellicht is het dan slim om de overstap wel te maken.

De stichting Talentis waar onze school samen met 14 andere basisscholen onder valt, kent geen fulltime onderwijsvoorziening voor hoogbegaafden. Als kinderen over willen stappen naar een regionale voorziening, zijn ze aangewezen op een school in Drunen of Tilburg.

2.2 School- en/of onderzoeksgegevens

Op De Leydraad gaan wij uit van het talent ontwikkelingsparadigma, ofwel Talent Development Paradigma (TDP).

Wij staan achter de kenmerken die dit paradigma definiëren en wij handelen hiernaar in ons onderwijs.

Dat houdt in dat wij:

- op zoek zijn naar talent, niet zozeer naar intelligentie. Het gaat om een ontwikkelingsperspectief. Je hebt een potentieel talent op 1 of meerdere terreinen. Dat talent kan leiden tot prestaties op begaafd niveau als je structureel oefent.
- vinden dat onderwijsarrangementen gericht moeten zijn op het ontwikkelen van het unieke potentieel.
- kijken qua intelligentie naar de bovenste 10% van de bevolking. Dat betekent dat (uitgaande van de definitie van Talent Development Paradigma), we de inschatting kunnen maken dat onze school ongeveer 10 a 11 (hoog)begaafde leerlingen telt.
- dit potentieel zo vroeg mogelijk in beeld willen brengen
- een IQ test zeer gewenst vinden, maar het is voor ons geen vanzelfsprekendheid/voorwaarde.
- de leerling per domein extra uitdaging bieden (alleen waar leerling op excelleert). Talentdiversiteit staat centraal. Brede talenten krijgen hierin aandacht. Leerlingen worden meer gezien vanuit een holistisch perspectief, dan puur vanuit cognitie. Begaafdheid wordt heel breed gedefinieerd. Talenten kunnen afnemen als een leerling niet gemotiveerd is.
- veel nadruk leggen op leerkenmerken. Motivatie, doorzettingsvermogen spelen een belangrijke rol op De Leydraad. De leerling heeft een goede *mindset* nodig, om het potentieel te verzilveren.
- vinden dat parttime voorzieningen aan kunnen sluiten, omdat rijke ervaringen op het talentendomein belangrijk zijn. De samenwerking met externe partijen die een deel van het onderwijs op zich nemen, zijn wenselijk.

2.3 Missie en visie

Met missie bedoelen we welke opdracht de school zichzelf stelt. Met visie bedoelen we de weg waarlangs (hoe)we dit willen bereiken.

Kindcentrum De Leydraad is een katholieke basisschool in het prachtige dorp Cromvoirt waar jong en oud elkaar ontmoeten. De kinderen zijn verdeeld over 5 groepen (momenteel 4 combinatiegroepen). Kenmerkend voor onze school is rust, een fijne sfeer en het samen vieren. Wij halen graag het beste uit onze kinderen naar boven. Het allerbelangrijkste is dat onze kinderen met plezier naar school gaan en zich veilig voelen.

Basisschool De Leydraad draagt zorg voor begeleiding van leerlingen zodat zij uit kunnen groeien tot autonome mensen die in staat zijn het beste uit zichzelf te halen. Wij willen de kinderen een goed zicht op eigen talenten geven. De school scheidt hiervoor samen met ouders en andere betrokkenen de voorwaarden in een sfeer van geborgenheid, veiligheid en wederzijds respect. Wij zorgen ervoor dat iedere leerling terugkijkt op een fijne basisschoolperiode en trots is op zijn/haar omgeving.

Op de Leydraad werken wij vernieuwend en **toekomstgericht**: Wij leren kinderen 'leren' en geven kinderen ruimte om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen. Wij bieden een goede voorbereiding op de toekomst op het gebied van kennis en vaardigheden en in het bijzonder de sociale vaardigheden.

De onderzoekende houding van de kinderen staat centraal in ons onderwijs. Wij zien het mede als onze taak om onze kinderen mediawijs te maken en op deze manier goed voor te bereiden op de toekomst.

Op de Leydraad zorgen wij voor **rust en structuur**. Wij bieden passende zorg, ondersteuning, structuur en veiligheid door samenwerkend en onderzoekend leren zowel door kinderen als door het team. Wij stellen het doel van de les centraal en spreken verwachtingen uit naar elkaar. Dit is samengevat in het directe instructiemodel welke geregeld wordt toegepast in de lessen door de leerkrachten. Van groep 1 t/m 8 is een rode draad te vinden in afspraken en werkwijze.

Op de Leydraad zorgen wij voor een **veilig pedagogisch klimaat**. Wij stellen kinderen centraal en zien onze leerlingen als infobron. Wij gaan met de kinderen én hun ouders in gesprek. Het allerbelangrijkste is dat onze kinderen met plezier naar school gaan en zich veilig voelen. Als de relatie goed is dan kunnen zij zich optimaal ontwikkelen. Ook leren we kinderen zorgvuldig om te gaan met materialen en de natuur. Ook leren wij ze respectvol omgaan met elkaar en met volwassenen. Kinderen werken groepsoverstijgend met elkaar samen.

Op de Leydraad zorgen wij ervoor dat alles **in verbinding** staat met elkaar. Wij maken verbinding met alle partijen rondom het kind. Wanneer

alle betrokken partijen goed samenwerken komt dit ten goede aan de ontwikkeling van het kind. Zowel de vakken als de organisatie van ons onderwijs staan in verbinding met elkaar evenals onze klassen in het nieuwe schoolgebouw. Wij integreren vakken en maken daarbij optimaal gebruik van onze kleinschaligheid en veilige omgeving. Verbinding met het dorp en de leefgemeenschap zien wij als een belangrijke opdracht van de school. Wij zorgen ervoor dat onze kinderen van en met elkaar kunnen leren door projecten door onder- en bovenbouwleerlingen met elkaar samen te laten werken (Schoolgids 2020-2021).

Met betrekking tot ons onderwijs aan (hoog)begaafden, geloven wij dat wij bijdragen dat ook het hoogbegaafde, sensitieve kind leert en zich positief ontwikkelt op school in verbinding met anderen door:

- Onderwijs te krijgen op eigen (HB) leerniveau
- Onderwijs te krijgen in eigen (HB) leertempo
- Bij te dragen aan (emotioneel, psychologisch, sociaal en fysiek) welbevinden passend bij de kenmerken hoogbegaafdheid
- Onderwijs te krijgen van de onvergetelijke leerkracht (authentiek, pedagogisch, tactvol)

Daarnaast is er op De Leydraad ruimte voor onderstaande onderwijsbehoeften:

1. Leren en (samen)werken met ontwikkelingsgelijken vanwege cognitieve, sociale en emotionele herkenning en daarmee het welbevinden en het ontwikkelen van een realistisch zelfbeeld. In een dergelijke samenwerking kan de werkwijze snel, intens, complex en creatief zijn.
2. Ruimte voor autonomie
3. Afwisselend leren in heterogene en homogene groepen, zodat leerlingen de kans krijgen om met ontwikkelingsgelijken samen te werken, maar dat ze daarnaast ook leren om met diversiteit om te gaan.

Kortom:

Wij geloven dat elke leerling gelijke kansen krijgt als het ongelijk onderwijs mag genieten.

3 Onderwijs meer- en hoogbegaafde leerlingen

3.1 Onze theoretische duiding van intelligentie versus hoogbegaafdheid

We spreken van intelligente kinderen wanneer zij een IQ hebben tussen de 115-130. Van hoge intelligentie spreken wij wanneer er een IQ gemeten wordt hoger dan 130.

We spreken op De Leydraad echter pas van (meer)begaafdheid en hoogbegaafdheid wanneer het kind uitzonderlijke prestaties levert.

Vooraf de kenmerken van hoogbegaafdheid zullen bij het ouder worden duidelijker zichtbaar zijn. Deze kenmerken zijn de leereigenschappen in combinatie met de (hoge) intelligentie en de persoonlijkheidseigenschappen. De persoonlijkheidskenmerken worden voor een deel gevormd door het karakter.

BS De Leydraad richt zich met dit beleidsplan op meer- en hoogbegaafde leerlingen die behoefte hebben aan een aangepast leerstofaanbod, omdat het reguliere leerstofaanbod hen te weinig uitdaging biedt. Ieder heeft zijn eigen kwaliteiten, soms met een gelijkmatig profiel, soms met hele bijzondere kenmerken.

Welke begrippen hanteren wij?

Hoogbegaafd

De Leydraad gaat uit van het Talent Development Paradigma. Hierbij is een strikte afbakening van een IQ score niet aan de orde. Een IQ test is niet vereist, maar wel wenselijk.

Op De Leydraad zijn we op zoek naar potentieel talent op 1 of meerdere terreinen. Dat talent kan leiden tot prestaties op begaafd niveau als je structureel oefent. We kijken qua intelligentie naar de bovenste 10% van en we bieden het kind per domein extra uitdaging (alleen waar II op excelleert). Talentdiversiteit staat hierbij centraal.

Naast dit potentiële talent, dat kan leiden tot prestaties op hoogbegaafd niveau, kijken we op De Leydraad naar een aantal specifieke persoonskenmerken.

Professor Tessa Kieboom heeft 4 specifieke eigenschappen benoemd, de zogenaamde zijnskenmerken. Deze kenmerken zijn relevant voor het signaleren van hoogbegaafde kinderen, omdat ze bij alle hoogbegaafde kinderen voorkomen. Ze zeggen iets over de identiteit van een hoogbegaafd kind.

Tessa Kieboom benoemt de volgende 4 kenmerken:

1. De lat hoog leggen (perfectionisme/faalangst)
2. Rechtvaardigheidsgevoel
3. Kritische ingesteldheid
4. Gevoeligheid

Op De Leydraad sluiten ons bij bovenstaande visie aan, omdat we zowel aandacht willen besteden aan de cognitieve leershonger van deze kinderen als het 'anders' zijn.

Begaafd/intelligent

Deze leerlingen hebben een potentieel talent, dat kan leiden tot prestaties op begaafd niveau. (Bij The Gifted Child Paradigma zouden ze praten over een IQ tussen de 115 en de 130. Op de Leydraad hanteren iets minder strikte kaders, omdat we denken vanuit het TDP en we dus op zoek zijn naar het talent van het kind)

Daarnaast beschikken de kinderen over een aantal specifieke persoonskenmerken, echter minder sterk dan hoogbegaafden.

Ontwikkelingsvoorsprong

Bij kleuters kun je nog niet spreken van hoogbegaafdheid, omdat kleuters zich sprongsgewijs ontwikkelen. Een kleuter kan dus een tijdelijke voorsprong hebben. Daarom wordt de term ontwikkelingsvoorsprong gebruikt (Bron: Van Gerven). Het kan ook een indicatie zijn voor een structurele snelle vooruitgang.

3.2 Geschiedenis

Op de geschiedenis van het denken over 'hoogbegaafdheid' drukte Renzulli (2005) een grote stempel. Hij ontwikkelde het drieringenmodel. In dit model worden hoge intellectuele capaciteiten, taakvolharding en creativiteit gecombineerd die kunnen leiden tot 'hoogbegaafdheid'.

De Duits-Nederlandse ontwikkelingspsycholoog Franz Josef Mönks breidde in 1988 Renzulli's model uit door dit interactief te maken en meer omgevingsfactoren toe te voegen.

Tessa Kieboom en het Delphi-model voegen het gevoelsleven toe aan de theoretische omschrijving van hoogbegaafdheid.

Voor een uitgebreidere beschrijving, verwijzen wij u naar bijlage 1.

Conclusie

Op basis van de (bovenstaande) vigerende, theoretische duiding sluit De Leydraad zich aan op de volgende omschrijving over hoogbegaafdheid:

- de drie aanlegfactoren moeten aanwezig zijn: hoge intelligentie, taakgerichtheid en creativiteit (Triadisch model Renzulli-Mönks);

- de drie aanlegfactoren moeten elkaar overlappen om hoogbegaafde prestaties te kunnen bereiken/laten zien (Triadisch model Renzulli Mönks)
- om overlap te hebben in de drie aanlegfactoren is een stimulerende omgeving nodig vanuit school, gezin en ontwikkelingsgelijken
- naast de cognitieve factoren is er ook sprake van een hoge mate van groot rechtvaardigheidsgevoel, gevoeligheid, perfectionisme en een kritische instelling (Tessa Kieboom/Delphi-model).

We realiseren ons dat een theoretische duiding van het begrip hoogbegaafdheid soms niet zichtbaar is in de praktijk. Indien een leerling onderpresteert, getraumatiseerd of drop-out is of er is sprake van twice exceptional, dan is het mogelijk dat de hoogbegaafde prestaties, kenmerken of gedrag niet zichtbaar zijn. Een gunstige omgeving, bijvoorbeeld parttime of voltijds onderwijs voor hoogbegaafden, kunnen dan een effectieve interventie zijn.

3.3 Beleidsdefinitie

- Naam beleidsplan: (hoog)begaafdheid op BS De Leydraad
- Beleidsperiode: 2022 tot 2026

Binnen Talent is in schooljaar 2021-2022 een werkgroep HBG in het leven geroepen. De relatie die ons beleid hiermee krijgt, is nog niet bekend.

Binnen het SWV de Meierij bestaat DOEN (Denken op eigen niveau). Leerlingen in groep 1-2 en 3 bij wie het vermoeden van een ontwikkelingsvoorsprong of HBG bestaat, kunnen een dagdeel per week gebruik maken van de (observatie)groep van DOEN. Daarnaast bestaat er voor leerlingen uit groep 4 t/m 8 die twice exceptional zijn de mogelijkheid om een dagdeel per week gebruik te maken van DOEN. De begeleiders delen hun expertise met de eigen leerkracht van de leerling en adviseren waar nodig.

3.4 Doelgroep

De Leydraad richt zich met dit beleidsplan op (hoog)begaafde leerlingen die behoefte hebben aan een aangepast leerstofaanbod, omdat het reguliere leerstofaanbod hen te weinig uitdaging biedt. Ieder heeft zijn eigen kwaliteiten, soms met een gelijkmatig profiel, soms met hele bijzondere kenmerken.

Omdat de Leydraad uitgaat van het talent development paradigma, verwachten wij dat 10% van de leerlingen onder (hoog)begaafde kinderen zal vallen. Dus ongeveer 10 leerlingen op de hele school.

Bij het Talent Development paradigma vindt men dat de leerling op heel veel verschillende domeinen kan excelleren en dus ook op verschillende domeinen moet worden uitgedaagd.

Per domein proberen we gesegregeerd onderwijs aan te bieden en de leerlingen hierin dus wisselend te laten aansluiten.

De leerkracht besluit welke ln. er bij welk onderdeel aan het verrijkings-/verbredingsprogramma (VVP) extra deel mogen nemen. Het streven is om de motivatie van leerlingen te prikkelen.

Als de leerkracht een intrinsiek gemotiveerde leerling ziet, die zelf aangeeft deel te willen nemen, dan beslist de leerkracht of dit mogelijk is. Een leerkracht zal zijn/haar best doen om de motivatie hoog te houden en de leerling zoveel mogelijk persoonlijk te bedienen.

3.5 Doelstelling

(Hoog)begaafde kinderen hebben over het algemeen meer nodig dan het werken aan de kerndoelen. Doordat ze in het verleden onvoldoende geleerd hebben hoe ze tot het leren van nieuwe dingen moeten komen, kunnen ze uitvallen op een aantal cognitieve vakken en gaan onderpresteren. Van belang is om met deze leerlingen te werken aan basisvaardigheden als plannen, instructie volgen, concentratie en hogere denkvaardigheden waarbij de kinderen ruimte krijgen tot creatief denken, analyseren, evalueren enzovoort. Vaak zijn de executieve functies onvoldoende tot ontwikkeling gekomen. Executieve functies zijn denkvaardigheden waarmee we oplossingen leren bedenken, doelen realiseren en vaardigheden leren om ons gedrag te sturen. Een aantal van deze executieve functies komen terug in de kernkwaliteiten van ons onderwijs. Door deze kinderen inhoudelijk uit te dagen willen we werken aan de vaardigheden die passen bij de executieve functies. We willen hiermee bereiken dat alle kinderen voldoende toegerust zijn om zich in het voortgezet onderwijs te kunnen handhaven en op hun niveau te kunnen uitstromen.

De hoofddoelstelling van het beleidsplan wordt als volgt omschreven: "We willen een passend onderwijsprogramma voor alle leerlingen bieden voor de groepen 1 t/m 8 die tot de specifieke doelgroep (hoog)begaafde leerlingen behoren. We willen dit zoveel mogelijk ingebed in de school laten plaatsvinden (geen apart eilandje), maar we willen ook tegemoet komen aan de behoefte van (hoog)begaafde leerlingen om te leren met ontwikkelingsgelijken. We willen kijken wat maximaal haalbaar is in een kleine dorpsschool met voornamelijk combinatiegroepen.'

Ons doel is basisondersteuning (niveau 3) te bereiken.

Datum: over 4 jaar, in 2026

Subdoelen (SMART geformuleerd):

	Subdoelen per schooljaar
Schooljaar 2022-2023	<ul style="list-style-type: none"> -Er is een protocol/beleidsplan voor het onderwijs aan HB-leerlingen, inclusief protocol/beleid rondom versnellen -de taken en rollen die betrekking hebben op het passend aanbod aan HB-leerlingen zijn beschreven -Er is specialistische kennis op school beschikbaar op het gebied van hoogbegaafdheid -Er wordt structureel gebruikgemaakt van een signaleringsinstrument, waarmee leerkrachten handvatten krijgen bij het signaleren (DHH) -Men vindt het belangrijk dat kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong al vroeg worden herkend.
Schooljaar 2023-2024	<ul style="list-style-type: none"> -Leerkrachten hebben voldoende kennis over wat (hoog)begaafdheid is en welke onderwijsbehoefte de leerlingen hebben -Er is een vaste procedure voor het signaleren van hoogbegaafdheid -Contact (eventueel groepsoverstijgend) met ontwikkelingsgelijken is mogelijk -Signaleren: HB-leerlingen worden gesignaleerd door school (leerkracht en/of intern begeleiders/coördinator hoogbegaafdheid) én ouders -Signaleren: er is structureel en planmatig aandacht voor het signaleren van HB-leerlingen

Schooljaar 2024-2025	<ul style="list-style-type: none"> -De begeleiding van HB-leerlingen wordt als normaal ervaren -De schoolleiding heeft zicht op de competenties met betrekking tot het onderwijs aan HB leerlingen -De dagelijkse praktijk strookt met het doel -Het klassenmanagement is zo ingericht dat er ruimte is voor instructie aan HB-leerlingen. -De lesstof wordt structureel compact aangeboden -Er wordt doelgerichte en structurele verrijkingsstof aangeboden -Er is aandacht voor de rol van de ouders bij het herkennen en/of signaleren van (hoog)begaafdheid en de begeleiding van de HB-leerlingen wordt goed met ouders afgestemd -Aandacht voor HB-leerlingen vormt een deel van de dagelijkse onderwijspraktijk -Leerkrachten blijven met een kritische blik kijken naar de wijze waarop ze signaleren en diagnosticeren.
Schooljaar 2025-2026	Uitloopjaar

Conclusie: basisondersteuning (niveau 3) bereikt in 2026

3.6 Resultaten

	Resultaten van de subdoelen per schooljaar
Schooljaar 2021-2022	<p>-Maart 2022 groep 1-3-5: DHH <i>quickscan</i> invullen. We weten daarna wie de hoogbegaafde leerlingen zijn. Claartje mailt betrokken collega's.</p> <p>-10 maart 2022: Overleg Claartje, Marieke en Nienke op woensdag intakevragenlijst 1-2 uitbreiden en concreter maken. -intakevragenlijst groep (voorafgaand aan) eerste schooldag inleveren en evt. -indien de vragen daar aanleiding toe geven- kennismakingsgesprek. We hebben de keuze gemaakt voor de intake-vragenlijst van het SLO.</p> <p>-15 April: studiedag hoogbegaafdheid Mogelijke onderwerpen: signaleren op zijnskenmerken. Eventueel ook: Compacten, skippen, door- toetsen, vooraf toetsen, kortom: tijd vrij maken. En dan? Wat doe je met de vrijgekomen tijd? Verdiepen/verrijken met wat? Niet alleen meer van hetzelfde (Plusboekjes, rekestijgers, 3-sterren opdrachten). hoogbegaafden hebben ander curriculum nodig (Minecraft bouwen, programmeren, taxonomie van Bloom, Acadin, Duolingo. Maar je kunt ook denken aan smart games, denksleutels waar gerichte opdrachten aan gekoppeld zijn, taxonomie van Bloom, meervoudige intelligentie van Gardner. Een apart groepje voor instructie van dit andere werk kan wenselijk zijn (neemt werk uit de handen van leerkrachten, omdat zij veelal combinatie groepen hebben). Het is wel belangrijk dat de kinderen aan dit werk kunnen werken gedurende de week en ook feedback kunnen krijgen van de eigen leerkracht. En dat er goede doelen gemaakt worden (procesgericht en productgericht) en dat hierop geëvalueerd wordt.</p> <p>Ander bespreekpunt op studiedag: We kiezen voor TDP en daar wordt gezegd dat motivatie en doorzettingsvermogen een belangrijk rol spelen. Scoort een leerling zwak: geen uitdagend onderwijs. Maar wat doen we met de kinderen die onderpresteren? Volgens dit paradigma, komen zij niet in aanmerking voor pluswerk. Als Leydraad vinden wij het heel belangrijk om</p>

onderpresteren te voorkomen. We willen daar extra focus op leggen. In overleg met team!

Maar ook -wanneer we het niet konden voorkomen-wel stevig insteken op genezen. Hoe gaan we de onderpresteerders weer gemotiveerd en in 'het leren 'krijgen?

Executieve vaardigheden kunnen wel in de klas geleerd worden als het cognitieve niveau opgetild wordt. Dus goed gedifferentieerd aanbod.

-April 2022: leerkrachten worden geïnformeerd over hoe te compacten binnen de methodes taal/spelling en rekenen die wij hebben op De Leydraad.

-Eind mei/begin juni: het beleidsplan hoogbegaafdheid is af (Claartje en Marieke). In juni presenteren we dit aan collega's. We doen dit met een soort open-boek-tentamen door middel van een Kahoot.

-9 juni: Het beleidsplan wordt gecommuniceerd. Het is voor iedereen duidelijk wie welke rol en welke taak heeft.

Communiceren met collega's: in de groepen 1,3 en 5 wordt 1x per jaar in februari ongeveer, de DHH quickscan ingevuld. Dingen die opvielen, worden bij de groepsbespreking met de IB-er besproken. Als leerkrachten daar aanleiding toe zien, wordt de uitgebreide vragenlijst door school en ouders ingevuld. Ook zorgstructuur (staat in beleidsplan) wordt met teamleden besproken.

-Mei: formatie volgend jaar. Ruimte voor klasoverstijgende verrijkingsgroep.

Schooljaar 2022-2023

- Geschikte verrijkingsmaterialen die al op school zijn inventariseren
- Nieuwe materialen aanschaffen en toevoegen (o.a. op gebied van techniek)
- Een doorgaande lijn op het gebied van begaafdheid - Informatie inwinnen (Level-werk, Acadin)
- Kwaliteitskaarten per groep (Bepalen wie deze wanneer gaat maken)
- Bepalen of we volgend jaar een mentor voor hoogbegaafden benoemen
- We kennen de doelgroep (wie zijn hoog- en meerbegaafde leerlingen)
- Verdiepende leerlijn rekenen opzetten
- Verdiepende leerlijn taal opzetten
- Leerkrachten zijn deskundig in differentiëren en dienen dit terug te laten komen in de weektaak, lesdoelen en instructie.
- Klasoverstijgende plusgroep/projectgroep?
Marieke voor gr 1 t/m 4, Sandra: groep 5-8?
- Begin van het schooljaar: Marieke werkt aan onderzoek bij kleuters. Overleg Imre en Claartje over exacte inhoud.
- Nadat rekenen en taal/spelling is bekeken wordt er een kwaliteitskaart gemaakt waarop de leerkracht kan zien hoe ze taal en rekenen kunnen compacten en verrijken en verbreden met een ander aanbod, afgestemd op het hoogbegaafde kind. Dit verloopt altijd via een vaste procedure in doorgaande lijn.
- Juli 2023: Marieke klaar met opleiding Master EN, specialisatie hoogbegaafdheid.

Schooljaar 2023-2024

- We willen een vaardigheidsmodel ontwikkeld hebben op het gebied van de executieve vaardigheden.
- Dan een leerlijn ontwikkelen over de executieve vaardigheden.
- In het instructiemodel IGDI dat leerkrachten hanteren is plek voor instructie aan HB-leerlingen.
- Verrijkingsstof wordt uitgediept en uitgebreid
- Oriënteren op overgang naar lichte ondersteuning. Dit gaat op basis van specifieke begeleiding. Denk hierbij aan verrijkingsgroepen en aan een vorm van lesgeven aan hoogbegaafde kinderen, binnen het samenwerkingsverband.
- Geschikte verrijkingsmaterialen die al op school zijn inventariseren
- Nieuwe materialen aanschaffen en toevoegen (o.a. op gebied van techniek)
- Een doorgaande lijn op het gebied van begaafdheid - Informatie inwinnen (Level-werk, Acadin)
- Bepalen of we volgend jaar een mentor voor hoogbegaafden benoemen
- We kennen de doelgroep (wie zijn hoog- en meerbegaafde leerlingen)
- Verdiepende leerlijn rekenen opzetten
- Verdiepende leerlijn taal opzetten
- Leerkrachten zijn deskundig in differentiëren en dit terug te laten komen in de weektaak, lesdoelen en instructie.
- Klasoverstijgende plusgroep/projectgroep?
Marieke voor gr 1 t/m 4, Sandra: groep 5-8?
- Begin van het schooljaar: Marieke werkt aan onderzoek bij kleuters. Overleg Imre en Claartje over exacte inhoud.

	-Juli 2023: Marieke klaar met opleiding Master EN, specialisatie hoogbegaafdheid
Schooljaar 2024-2025	-Er wordt een kwaliteitskaart gemaakt waarop de leerkracht kan zien hoe ze taal en rekenen kunnen compacten en verrijken en verbreden met een ander aanbod, afgestemd op het hoogbegaafde kind. Dit verloopt altijd via een vaste procedure in doorgaande lijn.
Schooljaar 2025-2026	Uitloopjaar

3.7 Afbakening doelstelling

We weten in juni 2026 precies wie de hoog- en meerbegaafde leerlingen zijn en we bieden deze gesignaleerde leerlingen minimaal de basisondersteuning (niveau 3), door een compacte en een verdiepende/verrijkende/verbredende leerlijn aan te bieden voor leerjaar 1 t/m 8.

3.8 Effecten onderwijsaanpassing

- Terugdringen onderpresteerders, waardoor er minder kans bestaat op gedragsproblemen, faalangst, depressie, eenzaamheid en angststoornissen.
- Hogere uitstroom van BO naar VO (uitstroom moet meer in verhouding zijn tot potentieel talent/kwaliteit van het kind en het uitstroomniveau.
- Welbevinden en zelfbeeld omhoog
- Begaafde leerlingen in 'het leren' zetten
- Minder gedragsproblemen

3.9 SWOT beschrijving (sterkte, zwakte, kansen en bedreigingen)

Het is voor onze school van belang om goed voorbereid te zijn op de toekomst en de ontwikkelingen die dat met zich meebrengt. De SWOT-analyse is hiertoe een hulpmiddel.

De SWOT-analyse (*Strongness-Weakness-Opportunities-Threats*) brengt de interne sterktes en zwaktes in beeld en de externe kansen en bedreigingen. Dit is gebeurd op basis van een inventarisatie binnen het team, OR en MR.

Voor een uitgebreidere beschrijving, verwijzen wij u naar bijlage 2.

Conclusie SWOT:

Er is een voorgenomen intentie om beleid verder te ontwikkelen en we hebben diverse goed en gespecialiseerde leerkrachten op De Leydraad. Er is budget beschikbaar vanuit de overheid (NPO gelden).

We hebben echter wel te maken met beperkingen, zoals combinatiegroepen en we zijn een kleine school. Er is binnen de stichting weinig mogelijk qua begeleiding van hoogbegaafde leerlingen, zoals fulltime hoogbegaafdheid onderwijs. We kunnen wel meer hulp zoeken via andere scholen binnen het samenwerkingsverband.

Risicoanalyse

Het behalen van de resultaten van het beleid is onderhevig aan risico's. Er zijn risico's die vooraf zijn te voorzien. Hieronder worden deze risico's genoemd.

- Specialist HBG aanstellen en deze duidelijke taken geven
- Volgend schooljaar deel van NPO gelden besteden aan begeleiding verrijkingsgroep (werkdruk collega's verkleinen door dit uit te besteden naar verrijkingsgroep)
- Professionaliseren team op het gebied van hoe de lessen te verrijken
- Inzet extra middelen voor HBG: welke materialen er zijn en welke aangeschaft gaan worden
- evaluatie op schoolniveau. Denk aan het 1x per jaar evalueren van het onderwijs aan hoogbegaafdheid, de begeleiding en de communicatie.

Conclusie

Het is wenselijk aan het eind van het schooljaar 2021/2022 een specialist HBG aan te stellen en deze duidelijke taken geven. Dit zal een grote impact hebben op de doelstellingen en de resultaten van het beleid.

Voor een uitgebreidere beschrijving, verwijzen wij u naar bijlage 3.

3.10 Omgeving en partners

De stichting Talentis waar onze school samen met 14 andere basisscholen onder valt, kent geen fulltime onderwijsvoorziening voor hoogbegaafden. Als kinderen over willen stappen naar een regionale voorziening, zijn ze aangewezen op een school in Drunen of Tilburg.

De stichting heeft een werkgroep HBG. Dit is pas sinds dit jaar in het leven geroepen. Doel is om kennis te delen.

Deskundigen binnen het samenwerkingsverband kunnen workshops aan scholen verzorgen.

We kunnen gebruik maken van het aanbod van DOEN!, voor kinderen in groep 1-2 en groep 3. Dat is gericht op observatie en verrijking en ontmoeting met Peers.

4 Organisatie

4.1 Taken en bevoegdheden

Binnen de school zijn de HB-coördinator en de IB-er verantwoordelijk voor het meer- en hoogbegaafdenbeleid.

De directeur is eindverantwoordelijk. Binnen het team zijn de taken als volgt verdeeld:

	directie	IB-er	HB-coördinator	groeps-lkr.	lkr. verrijkingsgroep
Opzet beleid		x	x		
evalueren beleid	x	x	x		x
Invullen jaarlijkse signalering				x	
Oudergesprekken		(x)	(x)	x	
Doortoetsen				x	
Beslissen over leerlingen leerkuilgroep		x	x	x	
Verantwoordelijkheid curriculum / inhoud projectgroep			x		x
Verantwoordelijkheid materialen projectgroep			x		x
Verantwoordelijkheid financiën	x				
Informeren leerkrachten			x		x
Informeren ouders			x	x	x
Deelnemen aan netwerk coördinatoren			x		x
Uitvoeren projectgroep (1x per week)					x

Ieder schooljaar wordt het beleid door de MHB-coördinator en IB-er geëvalueerd en eventueel aangepast.

4.2 Financiën

De directeur draagt verantwoording voor de financiering van dit beleid. Zij is -in combinatie met het bestuur- verantwoordelijk voor het uitvoeren van dit beleid middels formatie en materiaal/facilitering.

De te maken kosten zijn in een overzicht hieronder globaal in beeld gebracht. (Kosten nog toevoegen).

School krijgt jaarlijks een bedrag van het SWV voor de lichte middelen. Momenteel bedraagt dit 122 euro per leerling.

Dit overzicht is een werkmodel en wordt gedurende het schooljaar verder ingevuld.

Jaartal	materiaal	fte / facilitering
2022	Formatie volgend schooljaar: logistieke verrijkingsgroep? NPO gelden Teamscholing door specialisten meerbegaafdheid.	Studiedag: 1000 euro
2023	Specialist HBGH aanstellen/benoemen? Formatie specialist meerbegaafdheid Informatie inwinnen doorlopende lijn (Bijv. Levelwerk, Acadin o.i.d.) Nieuwe verrijkingmaterialen aanschaffen (o.a. op gebied van techniek) Scholing verrijking studiedag	Nader te bepalen met directie In de formatie is er per week 8 uur beschikbaar voor de coördinator meer- en hoogbegaafdheid. € 13.600 0,2 FTE Nader te bepalen met directie Budget: aanschaffen van nieuwe materialen o.a. smartgames, Pittige Plustorens: 1670 euro Zelf creëren.
2024		
2025		
2026		

4.3 Deskundigheid en professionalisering

	Minimumvereisten	Toegevoegde waarde
Beroeps-kwalificatie	Pabo	Master EN of Opleiding Specialist hoogbegaafdheid
Attitude	<ul style="list-style-type: none"> -Authentiek -Pedagogische tact -<i>Growth mindset</i> -Hoge verwachting in competentie leerling -Transparant -onderzoekende houding 	<ul style="list-style-type: none"> -Durft de methode los te laten -Humor -Uitstellen van oordelen, kritisch zijn op eigen oordelen
Aanvullende kennis	Brede algemene kennis	<ul style="list-style-type: none"> -Basiskennis hoogbegaafdheid -Hogere orde denkvaardigheden
Vaardigheden	Herijkte bekwaamheidseisen PO 2017	<ul style="list-style-type: none"> -Pedagogisch sensitief vaardig -Denkvaardigheden: analytisch, creatief, evaluerend en praktisch -Top-down didactische vaardigheden -Autonomie ondersteunend begeleiden (eigenaarschap en verantwoordelijkheid bij leerling)

Competen- ties	<ul style="list-style-type: none">-Mondelinge communicatie-Luisteren-Coachen-Sensitiviteit-Probleemanalyse-Plannen en organiseren-Stressbestendigheid-initiatief-Resultaatgerichtheid	
-------------------	---	--

Verder wordt er jaarlijks geschoold d.m.v. teamtraining tijdens studiedagen of teamvergadering.

5 Werkwijze - Uitvoering

Signalering van begaafde kinderen dient zo vroeg mogelijk te gebeuren (Drent & Van Gerven, 2004; Peters, 2007, in Van Gerven, 2014a). Het vroegtijdig onderkennen van de begaafdheid en hiermee de onderwijsbehoeften van een leerling is vooral van belang om problemen als onderpresteren en negatief zelfbeeld of gedragsproblemen te voorkomen (Van Gerven, 2014b).

5.1. Signalering

Bij aanmelding

Bij aanmelding en vanaf de eerste schooldag zijn er verschillende bronnen waar de informatie over het kind vandaan komt:

- Informatie van de ouders;
- Indruk van de leerkracht;
- Informatie van de peuterspeelzaal of de kinderopvang;
- Informatie vanuit het intakegesprek bij aanmelding;
- Een eventueel uitgevoerd begaafdheidsonderzoek.
- Bij het intakegesprek tussen de ouders van een nieuwe leerling voor groep 1 en de leerkracht wordt gebruik gemaakt van de SLO intake vragenlijst kleuters.

Tijdens schoolloopbaan

Tijdens de schoolloopbaan zijn er wederom meerdere bronnen van informatie:

- Resultaten uit het leerlingvolgsysteem (DIA, DMT en AVI);
- Resultaten van methode gebonden toetsen;
- Belemmerende/stimulerende factoren en de onderwijsbehoeften van de leerling;
- Signaleringslijst voor groep 3-8 uit DHH
- Informatie van de ouders, eventueel met behulp van de (signalerings-/diagnostische) oudervragenlijst voor groep 3-8 uit DHH. De gesignaleerde informatie wordt verwerkt in ESIS.
- IQ testen van externen (vanuit paradigma TDP is IQ-test niet vereist, wel gewenst). Kijk goed naar verklarende diagnostiek
- NSCCT (normeringsonderzoek)
- Dyslexie protocol
- Observaties
- UGT
- Sociaal emotioneel leerlingvolgsysteem
- Gesprekken met leerlingen
- De proef van *Goodenough* (menstekening kleuters)
- Kennismakingsgesprekken (vragenlijsten m.b.t. kennismaking)

Om de signalering en diagnostiek te stroomlijnen wordt gewerkt met het DHH. (Sylvia Drent, 2022)© Koninklijke Van Gorcum BV/dhh-po.nl.

- Quick-scan. De leerkracht vult een korte vragenlijst in om IIn. Te selecteren die in aanmerking komen voor de signalering.
- Signalering. Ouders en leerkracht vullen een vragenlijst in welke naast elkaar worden gelegd en waarna vastgesteld kan worden of diagnostiek wenselijk is.
- Diagnostiek. Ouders, leerkracht en leerling vullen een uitgebreide vragenlijst in (90 vragen) in. Gegevens van het ontwikkelingsniveau groep 1-2, gegevens LVS (Dia) en data na doortoetsing worden ingevoerd. Hierna wordt duidelijk of en in welke vorm begeleiding gegeven gaat worden.
- Leerlingbegeleiding. Bijv. compacting/verrijking/pedagogische handelingssuggesties/educatieve behoeften/zorgbehoeften (eigenschap of kenmerk is minder sterk aanwezig bij leerling) en kansondersteuning (eigenschap of kenmerk is juist sterk aanwezig bij leerling).

Onderpresteerders

Onderpresteren is minder presteren dan op grond van de intelligentie verwacht mag worden zonder dat de leerling gehinderd wordt door een (versluisde) leer- of persoonlijkheidsstoornis (Montgommery, 2000; De Bruin- de Boer, 2009, in Van Gerven, 2014b). Hoogbegaafde kinderen lopen bij een inadequate begeleiding een grote kans op onderpresteren. Het is bijzonder lastig om een onderpresteerder weer te laten presteren en meestal is hier ook specifieke (vaak externe) begeleiding bij nodig. Het is van belang ook onderpresteerders tijdig te herkennen en de begeleiding te geven die ze nodig hebben. Meer informatie over onderpresteerders, de kenmerken van onderpresteerders en de begeleiding daarvan, is te vinden in bijlage 4 achteraan dit document.

Signaleren van onderpresteerders wordt gedaan met behulp van:

- Algemene observaties van de leerkracht en IB-er;
- Resultaten in het leerlingvolgsysteem;
- Kenmerkenlijst onderpresteerders (zie www.onderpresteren.nl) en de signaleringslijst
- Informatie van de ouders;
- Kindgesprek.

5.2. Begeleiding van meer- en hoogbegaafde leerlingen

Compacten en verrijken

Duiding van begrippen: compacten, verdiepen, verbreden

Compacten: De hoogbegaafde leerling kan de leerstof leren met een korte instructie, beperkte oefenstof en beperkte of zelfs géén herhaling. Dit noemen we compacten van de leerstof. Hierdoor komt er tijd vrij om het lesprogramma van de hoogbegaafde leerling te verrijken met andere leerdoelen.

Verrijken: Het verrijken van het curriculum van hoogbegaafde leerlingen staat niet gelijk met ' bezig houden ' van de leerlingen. Het is ook geen extra werk. Het is een deels aanvullend en deels vervangend programma op het reguliere curriculum van school. De leerling doet namelijk niet al het reguliere werk: het werk wordt compact aangeboden.

Het verrijken van een curriculum houdt in: het verdiepen van de bestaande vakken of het verbreden van de bestaande vakken op school. Het verrijken van het curriculum van hoogbegaafde leerlingen kent drie belangrijke spelregels:

1. Als je het curriculum van een hoogbegaafde leerling gaat verrijken, dan MOET je EERST compacten.
2. Als je het curriculum van een hoogbegaafde leerling gaat verrijken, dan moet je ten TWEEDE de leergebieden bepalen: verdiepend en/of verbredend op het curriculum van de basisschool.
3. Als je het curriculum van een hoogbegaafde leerling gaat verrijken, dan moet je ten DERDE de leerdoelen bepalen.

Het aanvullende programma heeft net als het reguliere programma leergebieden. Deze leergebieden kunnen verdiepend of verbredend zijn op het reguliere curriculum van de school. De reguliere verplichte leergebieden van het curriculum van basisscholen zijn:

1. Nederlands
2. Engels
3. Rekenen/wiskunde
4. Oriëntatie op jezelf en de wereld
5. Kunstzinnige oriëntatie
6. Bewegingsonderwijs

Als je gaat verrijken binnen de bovenstaande verplichte leergebieden, dan verdiep je het curriculum van de hoogbegaafde leerling. Voorbeeld: je biedt binnen het leergebied Rekenen/Wiskunde verdiepende rekenopdrachten aan. Andere leerlingen op een basisschool krijgen dit

leergebied ook: alleen niet verdiepend.

Als je gaat verrijken door nieuwe leergebieden toe te voegen aan het curriculum, dan verbreed je het curriculum van de hoogbegaafde leerling. Voorbeeld: je biedt het leergebied Filosofie of Programmeren aan. Andere leerlingen op een basisschool krijgen dit leergebied niet.

HGW en zorgstructuur

Op KC de Leydraad wordt lesgegeven volgens de principes van Handelingsgericht Werken (HGW). Meer info over HGW zie bijlage 5. Tijdens de les wordt er gewerkt in drie niveaugroepen, die de differentiatie in instructie, leertijd en leerstof voor de basisvakken bepaalt:

Aanpak 1: Verlengde instructie-groep: intensief (verlengde instructie en begeleide inoefening, extra leertijd en oefenstof)

Aanpak 2: Basisgroep: basis (reguliere instructie, leertijd en leerstof)

Aanpak 3: Verkorte instructiegroep: uitdaging (verkorte instructie, compacten van reguliere leerstof, verrijkingsmateriaal)

Ondersteuningsniveau (genoteerd op het ESIS Dashboard)
We werken binnen stichting Talentis allen met dezelfde 5 ondersteuningsniveaus.

- 1 Basisaanbod in de groep
- 2 Extra ondersteuning in de groep
- 3 Specifieke interventies bovenop het basisaanbod
- 4 Externe specialisme (arrangement)
- 5 TLV

Voor de HBG leerling geldt de volgende zorgstructuur:

Binnen het basisaanbod (ondersteuningsniveau 1) in de groep krijgt deze leerling de verkorte instructie (aanpak 3).

Daarnaast extra ondersteuning in de groep (ondersteuningsniveau 2) om instructie te krijgen en te evalueren over verrijkingsopdrachten zowel bij verdieping dan wel bij verbreding.

Wanneer de leerling deel uitmaakt van de verrijkingsgroep (ook wel Leerkuilgroep genoemd) die begeleid wordt door juf Sandra is er sprake van ondersteuningsniveau 3.

De lkr. vermeldt de ondersteuningsniveaus 'aanpak 3 verkorte instructie' op het groepsoverzicht en klasse-dashboard van Esis.

Instructieprincipes

Om tijdens de instructie tegemoet te komen aan de onderwijsbehoeften van de meer- en hoogbegaafde leerlingen kan er gebruik gemaakt worden

van verschillende instructieprincipes:

- Structuurverlenende instructie (m.b.v. het IGDI-Instructiemodel)
- Top-down instructie
- Sturende instructie (via *'guided reinvention'*)

Zie verder bijlage 6 instructieprincipes.

Taxonomie van Bloom

Er wordt differentiatie in de leerstof aangebracht met behulp van de taxonomie van Bloom. De leerlingen van de verrijkingsgroep verwerken vragen en opdrachten uit de hogere denkorde. Voor het antwoord op de vraag of voor de uitvoering van de opdracht wordt een beroep gedaan op de vaardigheden die nodig zijn om te kunnen analyseren, evalueren en creëren. Om de taxonomie van Bloom in de praktijk te brengen zijn twee waaiers ontworpen waarop vragen staan die gesteld kunnen worden binnen de diverse denkkordes.

Leervaardigheden

Om een complexe taak tot een goed einde te kunnen brengen, is het nodig dat de taak van een passend niveau is en de leerling uitdaagt om metacognitieve vaardigheden te gebruiken. Om de ontwikkeling van de metacognitieve vaardigheden van meer- en hoogbegaafde leerlingen te ontwikkelen, zullen deze vaardigheden als lange termijn doelen structureel aangeboden moeten worden.

Om het verrijkingsaanbod breed in te zetten proberen we te voldoen aan de verschillende intelligentiegebieden van de leerlingen, hier wordt m.n. in de projectgroep aandacht aan besteed. Meer informatie over metacognitieve vaardigheden en meervoudige intelligentie is te lezen in bijlage 7.

Versnellen

In uitzonderlijke gevallen komt het voor dat het aanbod van gecompecte basisstof in combinatie met verrijgingsstof niet voldoende is voor een begaafde leerling. Er wordt dan gekeken naar de mogelijkheid om de leerling een klas te laten overslaan of vervroegd naar de volgende groep te laten doorstromen. Versnellen is een ingrijpende maatregel, en het succes ervan is van verschillende factoren afhankelijk. Zo moet een leerling niet alleen over meer dan gemiddelde capaciteiten beschikken, maar ook een goede werkhouding hebben en zijn/haar sociaal-emotionele ontwikkeling passen in de nieuwe groep. Om al deze factoren afgewogen mee te nemen in de beslissing om een leerling te laten versnellen, kan gebruik worden gemaakt van het product Versnellen zonder drempel (School aan Zet, z.d.). De diverse onderdelen van deze lijst wordt besproken door de leerkracht, IB-er of coördinator meer- en hoogbegaafdheid, in overleg met de ouders en de leerling zelf. In dit hele proces van besluitvorming worden ouders vanaf het eerste moment van signaleren meegenomen. Dit zorgt voor een gezamenlijk proces waarbij er, in de meeste gevallen, uiteindelijk gezamenlijk een eenduidig besluit genomen kan worden. Mocht er in uitzonderlijke gevallen toch verschil van mening ontstaan, dan wordt het besluit van de school gevolgd.

Het onderwijs in groep 1 en 2 is wezenlijk anders dan in groep 3 tot 8. De leerlingen in groep 1 en 2 krijgen onderwijs dat bij hun leeftijd en ontwikkeling past. M.b.v het Digitale Keuzebord volgen wij de ontwikkeling van de kleuters en spreken de leerling aan in de zone van naaste ontwikkeling. In dit onderwijs wordt toegewerkt naar het schoolrijp maken van de leerlingen. Dit moment van schoolrijpheid valt niet precies na 2 jaar kleuteronderwijs. Sommige leerlingen zijn eerder schoolrijp, andere leerlingen hebben wat meer tijd nodig. Soms kan er gekozen worden om de kleuterperiode te verlengen of te versnellen. Wij gebruiken de A4 van de Achthoeven als onderlegger om in overleg met ouders tot een weloverwogen besluit te komen. Zie bijlage 8. De uiteindelijke beslissingsbevoegdheid ligt bij school.

De begeleiding in groep 3 t/m 8

In het schema hieronder is de organisatie van de begeleiding van meer- en hoogbegaafde leerlingen in groep 3 t/m 8 schematisch uitgewerkt. Dit wordt in het volgende schooljaar verder uitgewerkt.

Dit is de basis:

Wie	Meerbegaafden	Hoogbegaafden	Begaafd op één gebied
Wat	Verrijkingstaak	Verrijkingstaak en Verrijkingsgroep	Verrijkingstaak op dat specifieke gebied
Waarom	Moeten zich blijven ontwikkelen en uitgedaagd worden	Moeten zich blijven ontwikkelen en uitdagen, zich met gelijkgestemden kunnen meten	Kans krijgen zich te ontwikkelen en uitgedaagd te worden op dit gebied
Waar	In de klas of onder begeleiding op een andere plek	In de klas of onder begeleiding op een andere plek en zo mogelijk in een aparte ruimte tijdens de verrijkingsgroep.	In de klas of onder begeleiding op een andere plek
Wanneer	Dagelijks één of meerdere momenten	Dagelijks één of meerdere momenten met Verrijkingstaak, de Verrijkingsgroep één keer per week (instructie en evaluatie)	Tijdens de desbetreffende les en overige vrije momenten
Hoe	Met extra materiaal uit de verrijkingstaak	Met extra materiaal uit de verrijkingstaak en verrijkingsgroep opdrachten	Met extra materiaal uit de verrijkingstaak

Signaleren en selectienormen

Werkwijze signaleren

Voor het signaleren van de doelgroep wordt gebruik gemaakt van de verschillende informatiebronnen (Deze zijn hierboven blz. 30 en verder benoemd).

We willen minimaal 4 bronnen hebben vanuit school (1 setting) en zoveel bronnen vanuit een andere setting om een compleet beeld te krijgen en een conclusie te trekken. In DHH zitten al 2 *settings* (ouders en school)

We kiezen bewust voor meerdere bronnen en uit meerdere *settings*.

We besteden bewust veel aandacht aan interne scholing op HB, zodat de leerkrachten de kenmerken kennen.

Ook zijn er leerkrachten die expliciet HBG geschoold zijn met behulp van een (gedeeltelijke) master opleiding.

IQ toetsen

We zien IQ toets als valide bron, we eisen niet dat er altijd een IQ test afgenomen moet worden.

Bij II waar HBH vermoed wordt en waarbij er andere factoren mee kunnen spelen (zoals bijvoorbeeld dyslexie, autisme of ADHD), adviseren wij voor onderzoek naar een gespecialiseerd onderzoeksbureau te gaan, omdat daar meer expertise is. Bijv. PPF Centrum voor Hoog Ontwikkelingspotentieel voor hoog ontwikkelingspotentieel te Vught of de Blik te Houten.

School kijkt niet alleen naar de uitslag van een IQ-onderzoek. De verklarende diagnostiek van een IQ uitslag naar de strategieën van een kind, hoe het omgaat met uitdagingen, naar de specifieke antwoorden van het kind: waar zitten de fouten?, geeft veel extra informatie.

Selectienormen verrijkgroep:

Wij baseren ons beleid op het talent development paradigma, dat betekent dat een IQ test wenselijk, echter niet verplicht is.

Als er IQ test is: IQ van meer dan 115 (meerbegaafd)

(Rekening houdend met de betrouwbaarheidsintervallen bij IQ testen).

- Score DIA toetsen: I (of II) scores bij rekenen en begrijpend lezen
Let op: indien helder is dat een kind behoort tot het onderpresterend of onderduikend begaafdheidsprofiel, dan zijn de scores van ondergeschikt belang.
- Geen aantoonbaar ernstige gedragsproblemen en/of ontwikkelingsstoornissen.
- Het kind heeft: een hoge creativiteit, een hoge taakgerichtheid, een hoge mate van gevoeligheid, een hoge mate van perfectionisme, een

groot rechtvaardigheidsgevoel, een kritische instelling, een hoge mate van gedrevenheid, een hoge mate van nieuwsgierigheid en autonomie in meer dan 1 setting (school, thuis en/of bij PEERS).

- Het kind heeft behoefte aan leren met ontwikkelingsgelijken en een onderwijsaanbod dat aansluit op het anders denken, anders voelen, en de autonomie.
- De leerling heeft baat bij de vastgestelde doelen van de verrijkingsgroep.

Compacten

Als er een IQ test is, hanteren we de volgende indeling:

Boven de 115: 40% van de lesstof schrappen (overbodige oefening en herhaling), 60% reguliere kerndoelen blijven aanbieden

Dit doel hoort bij basisondersteuning. We willen dit in 2024 bereikt hebben.

Boven de 130: 60% van de lesstof schrappen (overbodige oefening en herhaling), 40% reguliere kerndoelen blijven aanbieden.

Dit is een doel waar we nu nog niet aan werken.

Boven de 145: 70-80% van de lesstof schrappen (overbodige oefening en herhaling), 30%-20% reguliere kerndoelen blijven aanbieden.

Dit is een doel waar we nu nog niet aan werken.

Als er geen IQ test is, start je met 40% van de lesstof schrappen en dan evalueer je of dit voldoende is, of dat er meer geschrapt kan worden.

In de tijd die zo vrij gemaakt wordt, wordt verbredende stof gegeven.

Ook wordt gekeken naar het advies van DHH in het geval dat er diagnostiek is gedaan.

De leerkracht verwerkt in de weektaak de corresponderende hoeveelheid verrijkingstijd met de hoeveelheid compacten.

5.3 Leerlijnen

Voor de compacte leerlijnen op school, hanteren wij de richtlijnen van het SLO. Deze kunt u desgewenst, opvragen bij de IB-er of de HBG-specialist.

Verrijken en verdiepen/verbreden

Wij kiezen op De Leydraad primair om te verdiepen, omdat we denken dat dit eenvoudiger is te realiseren en we net starten met ons beleidsplan op hoogbegaafdheid. We zetten dan niet het kind centraal, maar organisatorisch is dit eenvoudiger voor een school die net start met beleid hoogbegaafdheid.

Als je kiest voor verbreden, zet je kind centraal. Wij kiezen voor TDP met als extra doel te letten op voorkomen onderpresteren. We denken dat we

met verbreding, deze doelgroep beter kunnen bedienen. We kijken wat organisatorisch mogelijk is, maar we willen zeker proberen hier aan toe te komen. Binnen onze 'verrijkgroep' zijn hier meer kansen.

Executieve vaardigheden

Als we merken dat bij een kind dat meer uitdaging nodig heeft, de executieve vaardigheden het kind belemmeren in zijn/haar ontwikkeling, voegen we een nieuw leerdoel toe aan het werk dat we het kind bieden. Dat kan bijvoorbeeld zijn: het werkgeheugen trainen, de emotieregulatie verbeteren, de volgehouden aandacht vergroten, de organisatie verbeteren of de flexibiliteit vergroten.

Om aan dit leerdoel te kunnen werken, verhogen we eerst het didactisch leerniveau, zodat het kind executieve vaardigheden nodig heeft om de taak tot goed einde te brengen.

Dus bijv Franse woordjes leren (niveau omhoog). Leerdoel op verrijkgroep niveau is dan: Franse taal leren.

Maar om dit te kunnen, heeft dit kind de executieve vaardigheid: het werkgeheugen trainen nodig. Dat is dan het tweede doel.

5.4 Methodes, materialen en activiteiten

Onderstaand schema wordt in de loop van de beleidsperiode verder ingevuld en toegepast. Deze activiteit wordt opgenomen in de activiteitenplanning.

groep	Kerdoelen	Verdieping	Verbreding/ evt taak verrijkgroep
3	Methode: Gecompect	Specifiek voor groep 3	Specifiek voor groep 3
4	Methode: Gecompect	Aansluiten op groep 3	Aansluiten op groep 3
5	Methode: Gecompect	aansluiten op groep 4	Aansluiten op groep 4
6	Methode: Gecompect	aansluiten op groep 5	Aansluiten op groep 5
7	Methode: Gecompect	aansluiten op groep 6	Aansluiten op groep 6
8	Methode: Gecompect	aansluiten op groep 7	Aansluiten op groep 7

De leerkrachten vullen dit schema nog in.

5.5 Differentiatie

Uitvoering - In de klas & Buiten de klas

De leerling krijgt de lessen rekenen, taal, spelling, begrijpend lezen aangeboden via de compacting die in de methode zit of via de routeboekjes van SLO. Hierin kiest de leerkracht of hierbij nog extra opdrachten gemaakt moeten worden of dat er nog verder gecompact moet worden.

Lessen worden gedifferentieerd aangeboden. In algemene zin wordt een uur instructie in drie delen verdeeld (de huidige methoden gaan al uit van een driedeling, zoals 'zon', 'maan', 'ster', één, twee en driesterren) waarbij een vierde optie is om de instructie niet te volgen:

- normale instructie
- verlengde instructie
- versnelde instructie volgende dag
- zelfstandig aan het werk zonder instructie

Voor extreem snelle of voorlopende leerlingen kan op vrijdag de instructie voor de volgende week in een keer doorgenomen worden.

De projecten die in de verrijkgroep gemaakt worden, kunnen desgewenst een plek krijgen in de klas middels een presentatie of door deze op te hangen. Hiermee bestaat de mogelijkheid regulier en verrijkgroep meer met elkaar te verbinden in de beleving van de leerling.

Er wordt jaarlijks een lesrooster ontwikkeld, waarmee we gaan starten voor het schooljaar 2022-2023.

De leerkracht maakt een weektaak /rooster, waarop de leerkracht de te maken/te leren stof voor de reguliere vakken op dinsdag en donderdag inplant (dag 2 en 4 gecompact bij WIG V). De leerkracht plant tevens instructies in de weektaak voor de gecompacte vakken met verrijkingsstof in voor (groepjes) leerlingen.

5.6 Administratie-Rapport

We willen een rapport-inlegvel ontwikkelen die het verdiepende en verbredende aspect van het curriculum die het kind doorlopen heeft, in kaart brengt.

De vorderingen van de leerling worden hierin zichtbaar, zowel het proces als het doel. Pluswerk is niet vrijblijvend en wij vinden het voor een kind extra motiverend als wij de gemaakte stappen terug laten komen in een rapport.

6 Planning, communicatie en borging

6.1 Tijdsplanning beleidsfases

Oriëntatiefase beleid: januari 2022 - juli 2022

Uitvoeringsfase beleid: augustus 2022 -juli 2023

Uitvoeringsfase beleid: augustus 2023 - juli 2024

Afrondingsfase beleid: januari 2025 - juli 2025

Vervolg nieuw beleid: september 2025 - januari 2026

6.2 Communicatie

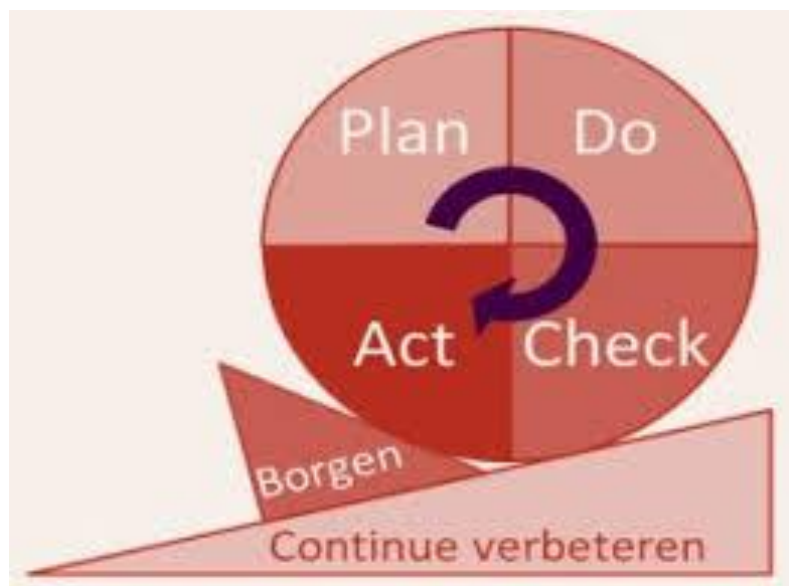
Met de volgende doelgroepen wordt er gecommuniceerd over de uitvoering van het beleid:

Doelgroep	Doel	Vorm	Frequentie	Wie
college van bestuur/ kwaliteits- medewerker/ werkgroep HBG	Besluitvorming Feedback	bezoek	1 x per half jaar	IB project- groep HBG
leerkrachten	Informeren Kennisdeling Mee beslissen Meedenken Evalueren	Vergadering studiedag	2 x per jaar	project- groep HBG
ouders	informeren Meedenken Evalueren	Oudergesprek- ken	3x per jaar	lkr.
IB netwerk	Informeren Meedenken Informatie ophalen	vergadering	wanneer relevant	IB
MR	informeren meedenken	vergadering	wanneer relevant	MR-lid (P)
binnen bestuur	informeren meedenken	DIB	wanneer relevant	directeur

6.3 Borging doorgaande leerlijn

Om te voorkomen dat onze meer- en hoogbegaafde leerlingen zich opnieuw moeten bewijzen in een volgend leerjaar bij een andere leerkracht, zorgen wij voor borging.

We vinden het van belang, dat er een doorgaande leerlijn is die onafhankelijk is van de leerkracht.
Het overleg plannen wij aan het einde van het schooljaar met de huidige leerkracht van het kind en de nieuwe leerkracht van het kind.

6.4 Monitoren en evaluatie van het beleid

Alle leerkrachten. geven bij het begin van het schooljaar aan de projectgroep door welke ln. een verrijkingaanbod krijgen, welke vakken gecompact worden per leerling. Ook tussentijdse aanpassingen worden doorgegeven.

leerling:	compacten i.c.m. plustaken, evt. rekenen spelling (begr.) lezen	verdieping bij welk(e) vakgebied(en)	verrijking	deelname leerkuil groep

Enmaal per jaar tijdens een teamvergadering wordt het HBG-beleid besproken en geëvalueerd. Zie vergaderschema.

Evaluatie vragen t.b.v. het beleidsplan

- Realisatie resultaten: in welke mate zijn de beoogde resultaten gerealiseerd (concrete output: prestaties, producten, diensten, activiteiten etc.)?
- Doeltreffendheid: in welke mate hebben de resultaten daadwerkelijk bijgedragen aan het behalen van de doelstellingen (cq. realiseren van de beoogde effecten)?
- Doelbereiking: in welke mate zijn de beoogde effecten gerealiseerd (*outcome*)?
- Doelmatigheid: hoe is het procesmatig verlopen en wat zijn de succes- en faalfactoren?
- Kosten/baten: wat heeft het gekost en wegen de opbrengsten daar tegenop?
- Duurzaamheid resultaten: is geborgd dat resultaten duurzaam doorwerken?
- Verspreiding *good practices*: welke activiteiten / producten zijn te beschouwen als successen. Zijn deze overdraagbaar, cq. zijn deze verspreid?

8 bijlagen

Bij de uitvoering van dit beleidsplan horen diverse bijlagen:

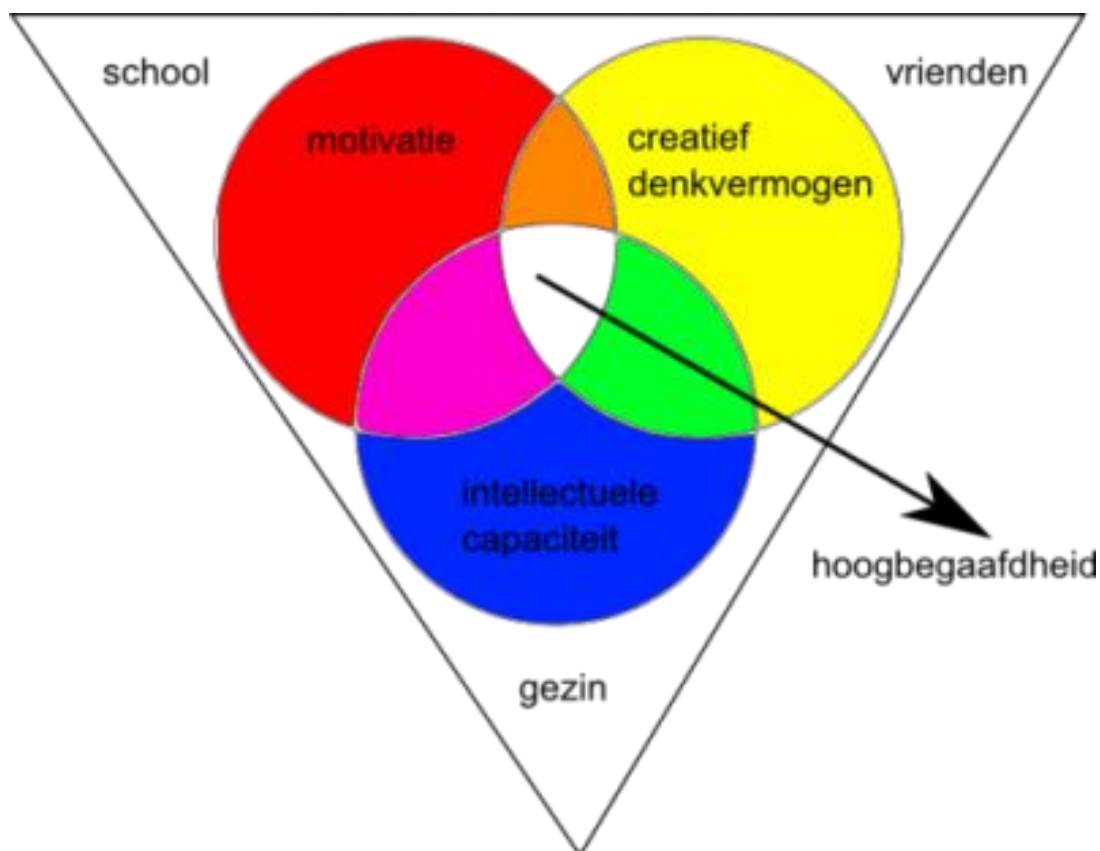
- 1: Geschiedenis hoogbegaafdheid
- 2: Analyse *Strongness-Weakness-Opportunities-Threats* (SWOT)
- 3: Risicoanalyse
- 4: Onderpresteerders, de kenmerken van onderpresteerders en de begeleiding daarvan
- 5: Handelingsgericht Werken (HGW)
- 6: Instructieprincipes
- 7: Metacognitieve vaardigheden
- 8: Signaleringslijst verlengen of versnellen groep 0/1/2 (zie bijlage 7)
- 9: Beslissing overgang van groep 2 naar groep 3

Bijlage 1: Geschiedenis hoogbegaafdheid

Op de geschiedenis van het denken over 'hoogbegaafdheid' drukte Renzulli (2005) een grote stempel. Hij ontwikkelde het drieringenmodel. In dit model worden hoge intellectuele capaciteiten, taakvolharding en creativiteit gecombineerd die kunnen leiden tot 'hoogbegaafdheid'. Onder creativiteit wordt verstaan: het bedenken van originele oplossingen, probleemoplossend vermogen en vindingrijkheid.

Renzulli spreekt uitdrukkelijk niet over dé hoogbegaafden (als een zelfstandig naamwoord). Hij geeft aan dat hoogbegaafd gedrag gezien kan worden: bij bepaalde personen, niet alle personen, op bepaalde momenten, niet alle momenten en in bepaalde gebieden die hun interesse heeft, niet elk (willekeurig) gebied.

De Duits-Nederlandse ontwikkelingspsycholoog Franz Josef Mönks breidde in 1988 Renzulli's model uit door dit interactief te maken en meer omgevingsfactoren toe te voegen. Hij plaatste de drie aanlegfactoren in een bredere context. Hij gaf aan dat voldoende sociale competentie een noodzakelijke voorwaarde is om van 'hoogbegaafdheid' te kunnen spreken.

Model: triadisch interdepentiemodel Renzulli / Mönks

Volgens Mönks moet je, als je het hebt over zichtbaar hoogbegaafd

gedrag/prestatie, voldoen aan de volgende 3 kenmerken: -de drie aanlegfactoren moeten aanwezig zijn: hoge intelligentie, taakgerichtheid en creativiteit. -de drie aanlegfactoren moeten interacteren (zie de overlap van de cirkels in het model), doordat: -er een stimulerende gunstige omgeving is vanuit school, gezin en peers (ontwikkelingsgelijken). Uit literatuur en onderzoek blijkt echter, dat hoogbegaafde kinderen behalve hun cognitie ook veel gevoeligheden kennen. Hier worden termen aangegeven als: hoog sensitief, hoog gevoelig en overexcitabilites.

De term overexcitabilites komt van de Poolse psychiater/psycholoog Dabrowski. Hij onderbouwde zijn kijk op begaafdheid op 5 gevoelsaspecten, waarvan 3 of zelfs alle overexcitabilites in bovengemiddelde mate aanwezig zijn bij hoogbegaafde personen, namelijk de emotionele gevoeligheid (inlevingsvermogen), de verbeeldingskracht (fantasie, creativiteit) en de intellectuele gevoeligheid (leerhonger). De andere twee gevoeligheden zijn: psychomotorische gevoeligheid en zintuiglijke gevoeligheid.

Tessa Kieboom en het Delphi-model voegen het gevoelsleven toe aan de theoretische omschrijving van hoogbegaafdheid.

Tessa Kieboom beschrijft hoogbegaafdheid met behulp van twee luiken. Zij noemt dit het cognitieve luik (het denken) en het zijnsluik (het voelen). In het cognitieve deel noemt zij dezelfde eigenschappen als Renzulli en Mönks. Deze eigenschappen leiden tot leerhonger. (Kieboom, 2007). Kieboom voegt er echter het zijnsluik toe. In het zijnsluik noemt zij de volgende aanvullende eigenschappen: -een kritische instelling - perfectionisme -een groot rechtvaardigheidsgevoel -een hoge mate van gevoeligheid.

Cognitief - zijnsluik model van hoogbegaafdheid (Kieboom, 2007)

Model: Cognitief – zijnsluik model van hoogbegaafdheid (Kieboom, 2007)

Deze eigenschappen kunnen het gevolg hebben, dat kinderen zich 'anders' voelen.

Model: Cognitief – zijnsluik model van hoogbegaafdheid (Kieboom, 2007)

Tot slot het Delphi-model (2007) om het begrip hoogbegaafdheid te omschrijven. Hoogbegaafde personen hebben meegeholpen om dit model te ontwikkelen.

Het model voegt ook de interactie met de omgeving toe. De hoogbegaafde zal op complexe, creatieve, snelle, intense wijze in interactie zijn met de maatschappij.

Bijlage 2: SWOT analyse

Het is interessant om te weten wat relevante ontwikkelingen zijn binnen en buiten het onderwijs in de gemeente Vught in relatie tot ontwikkelingen binnen onze school. De SWOT-analyse (*Strongness-Weakness-Opportunities-Threats*) brengt de interne sterktes en zwaktes in beeld en de externe kansen en bedreigingen. Dit is gebeurd op basis van een inventarisatie binnen het team, OR en MR. Overige gebruikte instrumenten zijn o.a.:

- Tevredenheidspeilingen onder ouders, leerlingen en ouders
- Analyse van tussen- en eindopbrengsten
- Evaluatie van het vorige strategisch beleidsplan

Het realiseren van het beleid is afhankelijk van:

- Samenwerking leerkrachten
- Eenduidigheid, goede afspraken met leerkrachten
- borging van de afspraken
- Financiën
- Expertise leerkrachten
- Aanwezigheid begaafde leerlingen

De volgende interne sterktes van school kunnen een positieve invloed hebben op het realiseren van het beleid:

- goed contact met ouders, korte lijntjes (dorpsschool)
- Diverse goed opgeleide leerkrachten
- leerkrachten hebben affiniteit met de doelgroep
- weinig verloop (continuïteit in personeel)
- Een stabiele, goed georganiseerde schoolorganisatie. Er heerst rust in de school. Leerkrachten handelen vanuit de overeengekomen waarden en normen.
- Op school is er sprake van een fijn en rustig schoolklimaat. Kinderen voelen zich prettig in de school door de open en laagdrempelige omgangsvormen.
- Goede informatievoorziening naar ouders betreffende schoolactiviteiten via mail, maandelijkse nieuwsbrief, website en persoonlijk oudercontact.
- Er is een voorgenomen intentie om beleid verder te ontwikkelen

De volgende interne zwaktes van school kunnen een negatieve invloed hebben op het realiseren van het beleid:

- Combinatiegroepen
- Kleine school, minder middelen, minder mankracht, minder expertise, minder flexibel
- Hoge verwachtingen van ouders
- Op bestuursniveau en op samenwerkingsverband niveau bestaan er

weinig voorzieningen voor hoogbegaafde leerlingen. Er is 'DOEN!', maar geen fulltime hoogbegaafden onderwijs binnen de stichting.

- Er wordt op onvoldoende wijze samengewerkt met de betrokken partners binnen de stichting en het samenwerkingsverband
- Het vernieuwde beleidsplan hoogbegaafdheid is pas net in ontwikkeling.
- Er is onvoldoende sprake van collegiale consultatie

De volgende externe kansen buiten de school kunnen een positieve invloed hebben op het realiseren van het beleid:

- Meer samenwerking met de scholen binnen de stichting
- Subsidies ministerie
- Demografische ontwikkelingen hetgeen zich uit in een stijgend leerlingenaantal voor de komende jaren.
- De zorg voor zwak presterende leerlingen is voldoende beschreven om ook de goed presterende leerlingen voldoende uitdaging te kunnen bieden, moet er nog aanvullend beleid gemaakt worden.
- Nieuwe aanbouw school geeft volgend jaar zicht op werken met alle groepen onder 1 dak
- Expertise (teamleden) van de kartrekkers nog completer inzetten.
- Omdenken in samenstelling en groeperen (flexibel en creatief)
- Nascholing en verdere professionalisering.

De volgende externe bedreigingen buiten de school kunnen een negatieve invloed hebben op het realiseren van het beleid:

- Corona
- DOEN! of andere organisaties zorgen soms voor onrealistische verwachtingen
- Onvoldoende visie en zicht op hoe de organisatie zich moet inrichten, met name op het gebied van gewenste competenties en middelen, met betrekking tot leerlingen met speciale onderwijsbehoeften.
- Lerarentekort
- Tekort aan invallers

Bijlage 3: Risicoanalyse

De risico's worden ingeschat op:

Kans: hoe groot is de kans dat het risico zich voordoet?

Impact: heeft het risico een grote impact op de doelstelling en resultaten van het beleid?

Normering

1 = kleine kans | kleine impact

2 = aanwezige kans | redelijke impact

3 = grote kans | grote impact

Voor elk risico wordt tevens één of meerdere oplossingen genoemd om het risico te voorkomen of op te lossen als het zich voordoet, mits het risico een aannemelijke kans en impact heeft (waarde is groter of gelijk aan 6).

Risico	Kans (1,2,3)	Impact (1,2,3)	Oplossingen
Specialist HBG aanstellen en deze duidelijke taken geven	3	3	Eind schooljaar 2021/2022 deze persoon benoemen en de taken duidelijk omschrijven. Kies iemand die dit graag wil.
Volgend schooljaar deel van NPO gelden besteden aan begeleiding verrijkingsgroep (werkdruk collega's verkleinen door dit uit te besteden naar verrijkingsgroep)	2	3	In overleg beslissen, maar ook vanuit directie hiervoor kiezen
Professionaliseren team op het gebied van hoe de lessen te verrijken	2	2	Als MT hiervoor kiezen en er tijd voor maken
Inzet extra middelen voor HBG: welke materialen er zijn en welke aangeschaft gaan worden	2	3	Als MT hiervoor kiezen en er geld voor vrijmaken
Evaluatie op schoolniveau. Denk aan het 1x per jaar evalueren van het onderwijs aan hoogbegaafdheid, de begeleiding en de communicatie.	2	2	IB-er kan dit op de agenda zetten en zorgen dat dit structureel aan bod komt

Bijlage 4: Onderpresteerders, de kenmerken van onderpresteerders en de begeleiding daarvan

Kenmerkenlijst onderpresteerders Kenmerken onderpresteerders (Bron: Begaafde kinderen op de basisschool -Span & Nelissen (1999) van uitgeverij Zwijsen)

Positief

- o Begrijpt en onthoudt moeilijke informatie wanneer het wel geïnteresseerd is.
- o Leest veel of verzamelt in zijn vrije tijd op andere manieren veel informatie.
- o Presteert significant beter op mondelinge dan op schriftelijke overhoringen.
- o Kent veel feiten en heeft een grote algemene ontwikkeling.
- o Komt goed uit de verf bij individueel onderwijs op maat.
- o Is creatief en heeft een levendige verbeelding.
- o Ontwikkelt thuis op eigen initiatief allerlei activiteiten.
- o Heeft een brede belangstelling en vindt het leuk om dingen te onderzoeken.
- o Is gevoelig.

Negatief

- o Presteert op school redelijk tot slecht (soms alleen onder het eigen niveau).
- o Heeft zijn huiswerk niet af of slecht gemaakt.
- o Is vaak ontevreden over zijn eigen prestatie.
- o Heeft een hekel aan automatiseren.
- o Vermijdt nieuwe leeractiviteiten uit angst om te mislukken.
- o Heeft minderwaardigheidsgevoelens, kan wantrouwend of onverschillig zijn.
- o Doet niet graag mee aan groepsactiviteiten, heeft het gevoel dat niemand hem mag.
- o Is minder populair bij leeftijdgenootjes. Zoekt vrienden onder gelijkgestemden
- o Doelen worden door het kind te hoog gekozen zodat falen hieraan geweten kan worden.
- o Is snel afgeleid en impulsief.
- o Staat afwijzend of onverschillig tegenover de school.
- o Wil niet geholpen worden, wil zelfstandig zijn.
- o Neemt geen verantwoordelijkheid voor zijn eigen daden of wijt mislukken aan anderen.
- o Verzet zich tegen autoriteit.

Bijlage 4, vervolg

Aanvullend Stappenplan Onderpresteerders

Stap 1

De allereerste stap in het werken met onderpresteerders is, dat de leerkracht samen met de ouders en IB, bepaalt hoe ernstig het is dat de leerling onderpresteert. Of onderpresteren wel of niet ernstig is, hangt in grote mate samen met de vraag of de leerling zich niet prettig voelt in deze situatie. Om dit te kunnen bepalen is natuurlijk de mening van de leerling van belang. In de meeste gevallen blijkt dat de leerling zich inderdaad niet prettig voelt onder de situatie, en dan is direct handelen geboden. Er zijn echter ook gevallen waarbij de leerling bewust of onbewust een keuze maakt om tijdelijk wat minder hoog te presteren, en in dat geval is het belangrijk dat de leerkracht samen met de ouders, de leerling in de gaten houdt en goed volgt, maar is handelen niet direct noodzakelijk.

Stap 2

De tweede stap in het werken met onderpresterende leerlingen is dat bepaald wordt wat nu de werkelijke reden van onderpresteren is. In veel gevallen speelt een inadequaat leerstofaanbod een belangrijke rol. Afhankelijk van deze bevindingen kan een handelingsplan worden opgezet.

Stap 3

In de derde fase wordt de zelfgekozen activiteit langzaam ingeruild voor opgelegde activiteiten. Samen met de leerling overlegt u welk stukje van het reguliere leerstofaanbod het eerst terug komt in zijn dagprogramma. Bespreek aan het eind van de dag hoe u beiden vindt dat de dag verlopen is. Zorg dat de leerling zich 'gezien' voelt en dat het feit dat hij een inspanning levert gewaardeerd wordt.

Stap 4

In de vierde fase komt een tweede leerstofonderdeel terug in het pakket van de onderpresteerder. Nog steeds blijft de leerling ruimte en tijd houden voor een zelfgekozen activiteit. Deze fase in het proces leent zich er echter ook voor om de sociale positie van de leerling, die veelal te lijden heeft gehad onder zijn oorspronkelijke gedrag, te verstevigen en dit proces kan goed gestimuleerd worden door de leerling te belonen met een activiteit waarvan de hele klas profiteert.

Stap 5

De vijfde stap is dat gekeken moet worden welke leerstrategieën het kind heeft en of van deze manier van werken effectiviteit verwacht kan worden. Soms blijkt dat de leerling op een onhandige manier met zijn werk omgaat, b.v. bij het leren van huiswerk of door gebrek aan automatisering op taken waarbij dit eigenlijk wel een vereiste is. Dit kan

tot gevolg hebben dat de leerling bij een toets een slecht resultaat haalt, niet gelooft dat zijn inspanningen zin hebben en deze dus dan ook maar achterwege laat. Een andere leerstrategie kan een positief resultaat opleveren en dat is voor de meeste leerlingen een stimulans om door te gaan. Op dit punt moet er ook aandacht zijn voor mogelijke problemen zoals faalangst, overmatig perfectionisme, een scheef zelfbeeld en een gebrek aan mogelijkheden om met ontwikkelingsgelijken in contact te komen.

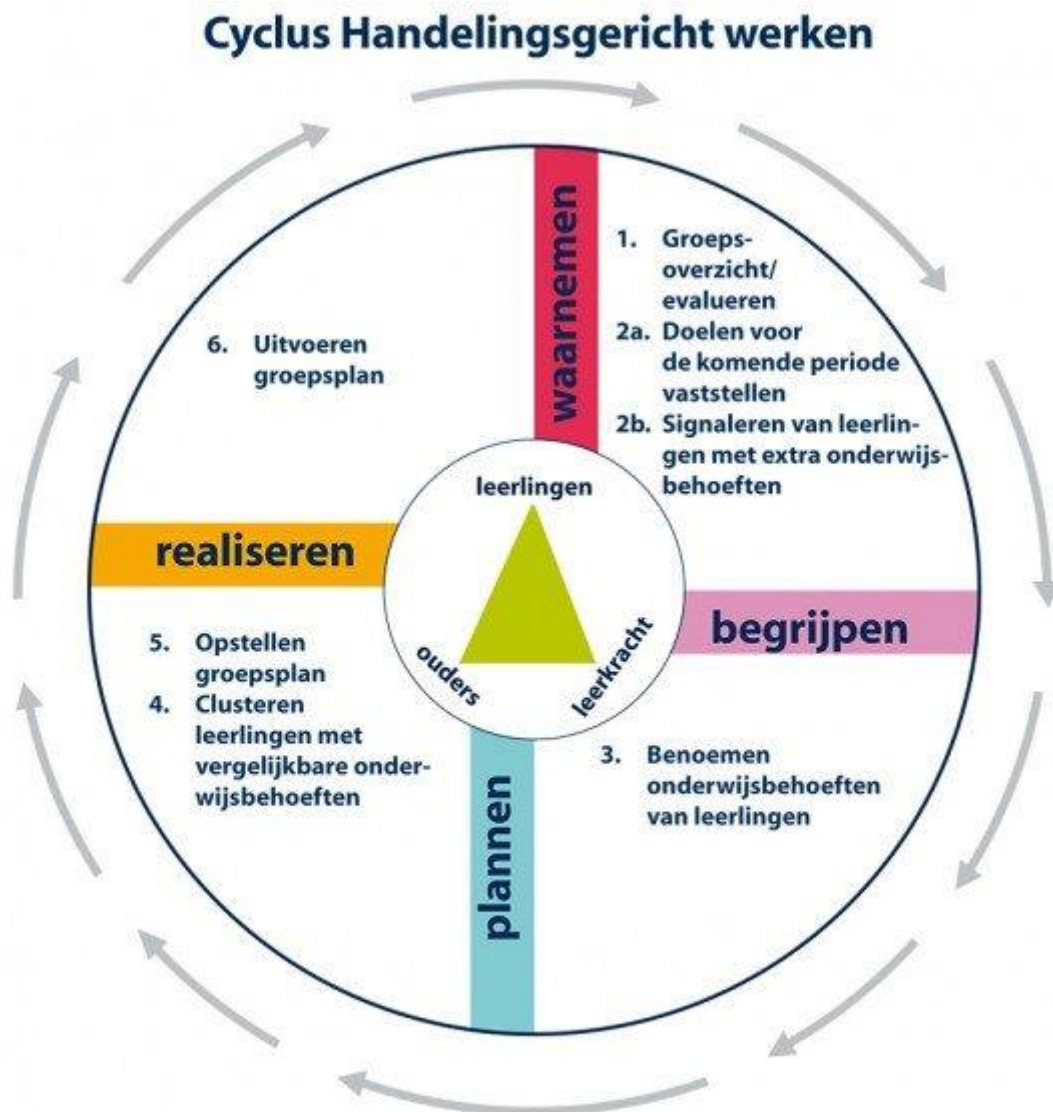
Stap 6

De zesde stap heeft te maken met de houding van de groepsleerkracht, de begeleiding van de leerling in de groep en de acceptatie door klasgenoten. Aandacht kan b.v. geboden worden door eens een extra opmerking in een schrift te maken.

Bijlage 5: Handelingsgericht Werken (HGW)

HGW is een systematische manier van werken, waarbij het aanbod afgestemd is op de onderwijsbehoeften en de basisbehoeften van de leerlingen. Aan de hand van de kindkenmerken wordt gekeken welke onderwijsbehoeften het betreffende kind heeft. Het onderwijs wordt daarop aangepast (Kerpel, 2014-b). HGW gaat uit van zeven principes:

- 1 Onderwijsbehoeften van de leerlingen centraal stellen.
Denk aan de instructie, de leertijd en uitdaging.
- 2 Afstemming en wisselwerking tussen kind en zijn omgeving: de groep, de leerkracht, de school en de ouders.
De omgeving moet goed afgestemd zijn op wat het kind nodig heeft.
- 3 De leerkracht doet ertoe.
Hij kan afstemmen op de verschillen tussen de leerlingen en zo het onderwijs passend maken.
- 4 Positieve aspecten zijn van groot belang.
Dit gaat niet alleen om de positieve aspecten van het kind, maar ook van de leerkracht, de groep, de school en de ouders. Als een leerkracht een negatief beeld heeft van de leerling, dan zie hij vaak alleen nog maar het negatieve gedrag. Het is belangrijk dat de leerkracht dan zoekt naar positief gedrag, dan zijn er meer mogelijkheden om het probleem op te lossen.
- 5 Constructieve samenwerking tussen school en ouders.
De verantwoordelijkheid voor initiatief ligt bij de school. Maar de school geeft wel de verwachtingen over de verantwoordelijkheid van ouders duidelijk aan.
- 6 Doelgericht werken.
Het team formuleert doelen met betrekking tot leren, werkhouding en sociaal emotioneel functioneren. Het gaat hierbij zowel om korte als lange termijndoelen. De doelen worden geëvalueerd volgens de HGW-cyclus (zie hieronder). Ze worden SMARTI geformuleerd.
- 7 De werkwijze van school is systematisch en transparant.
Er zijn duidelijke afspraken over wie wat doet en wanneer.

De HGW-cyclus is een hulpmiddel om de zorg op groepsniveau en individueel concreet te maken. Op groepsniveau benoemt de leerkracht de onderwijsbehoefte van de leerlingen in zijn groep in een groepsplan. De leerkracht doet dit ook op individueel niveau voor de leerlingen die extra begeleiding nodig hebben.

Deze cyclus kent vier fasen:

1 Signaleren

Onder andere het signaleren van leerlingen die extra begeleiding nodig hebben.

2 Analyseren

Hieronder valt het benoemen van de onderwijsbehoefte van de leerlingen.

3 Plannen

De leerlingen met vergelijkbare onderwijsbehoeften clusteren en een groepsplan opstellen.

4 Realiseren

Het groepsplan in de praktijk uitvoeren.

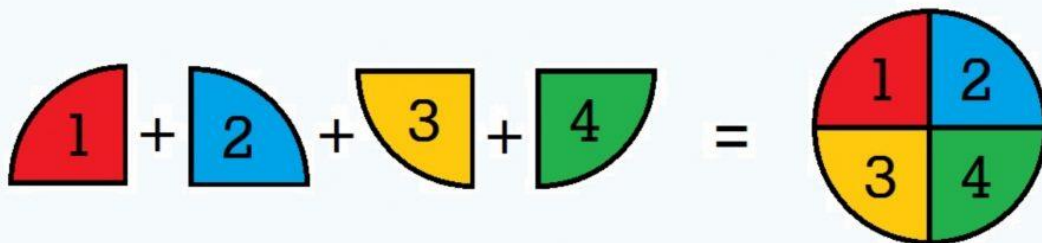
Bijlage 6: Instructieprincipes

Bij het aanbieden van (nieuwe) lesstof, is er dus sprake van differentiatie. Niet alle leerlingen hebben dezelfde mate van instructie en inoefening nodig om de lesstof te leren beheersen en zelfstandig te kunnen verwerken.

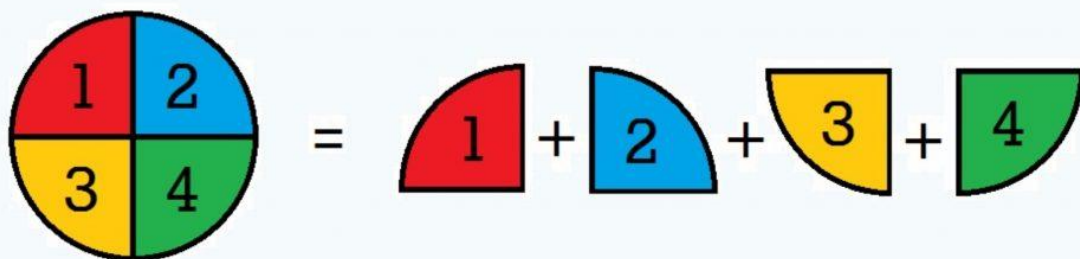
Top-down instructie

Hoogbegaafde kinderen denken en leren top-down in plaats van bottom-up:

Bottom-up	Top-down
Hapklare brokken	Einddoel = start
Stap voor stap	Kader nodig om te kunnen concentreren
Een nieuw onderdeel wanneer het voorafgaande wordt beheerst	Leren vanuit het geheel
Herhaling	Onderliggende alleen aanvullen als dat nodig is
Einddoel = resultaat	

bottom up

top down

Een top-down denker denkt vanuit het geheel en beredeneert terug. Hij heeft een totaaloverzicht nodig voordat hij de plaats ziet van een kleiner onderdeel en dat ook kan begrijpen. Zonder het totaalplaatje kan hij een detail geen handen en voeten geven en het zoeken naar de achtergrond belemmert hem om het kleine stapje dat wordt uitgelegd in zich op te nemen. Hij KAN alleen 'leren' wanneer hij inzicht krijgt in het geheel, de achtergrond, het kader, het doel, noem maar op. Pas dan ziet hij de plaats en de waarde van de kleinere stapjes in het leerproces en is hij in staat om zich erop te concentreren. Het is voor de top-down denker dus erg belangrijk dat de leerstof top-down wordt aangeboden. Dus: eerst het grote kader aanbieden, zoals uitleg van de gehele grammaticale regel, dan pas oefenen. Dit vergt een aanpassing van het over het algemeen bottom-up opgebouwde onderwijs, waarbij de leerstof uit kleinere stappen is opgebouwd en de hele regel vaak niet aan het begin, maar pas aan het eind van het proces aan de orde komt.

De top-down denker kiest niet bewust voor top-down denken; het heeft te maken met de ontwikkeling van de intelligentie. Waarmee niet gezegd is dat alle top-down denkers superintelligent zijn, maar er wordt wel aangenomen dat hoogbegaafde mensen van nature top-down denkers zijn. Op school willen deze kinderen weten hoe iets in elkaar zit, waarom bepaalde dingen moeten gebeuren en dergelijke. Ze hebben er behoefte aan te weten welke verwachtingen er ten aanzien van hen zijn, zodat ze daar ook aan kunnen voldoen. Ze hebben houvast aan een duidelijk rooster, een helder schema (Kind-met-zelfvertrouwen, z.d.).

Sturende instructie: '*guided reinvention*'. Een andere mogelijkheid is om de leerlingen te stimuleren zelf of samen een aanpak voor een taak te bedenken om tot een oplossing te komen. De leerkracht kan helpen door vragen te stellen, naar eerdere strategieën te verwijzen of naar hulpmateriaal te verwijzen, maar doet niet voor. Dit type instructie noemen we '*guided reinvention*'. Bij het samenwerken kan de leerkracht kan ervoor kiezen om de leerlingen in homogene of heterogene groepjes te laten werken. Soms stimuleren meerbegaafde leerlingen elkaar om nieuwe kennis te creëren, soms is het leerzaam om hen aan te moedigen hun gedachten aan andere leerlingen uit te leggen en ze te leren beargumenteren. Dit leidt tot verdieping van hun eigen begrip van de leerstof en soms ook tot nieuwe inzichten.

De begeleidende leerkracht volgens Freeman (1998):

- Veel open vragen stellen;
- De juiste eisen stellen;
- De leerling helpen met het zoeken naar de juiste aanvullende informatiebronnen op het juiste niveau, zodat de leerling het hoogste niveau in denken en creativiteit kan bereiken;
- Adequate studievaardigheden en structuur aanbieden, zodat de leerling leert hoe hij een onderwerp kan bestuderen en vormgeven;
- De leerling aanspreken op een hoog verbaal niveau, zonder

gesimplificeerd taalgebruik en hem aan te moedigen met woorden te spelen, vooral bijwoorden en idioom;

- Deze leerling zowel abstracte als concrete concepten aan te geven;
- Geavanceerde denkniveaus en probleemoplossende strategieën aan te bieden;
- Creatief denken en het historisch perspectief te integreren;
- Presentaties en voorstellingen met de leerlingen ontwikkelen.

Bijlage 7: Metacognitieve vaardigheden

Om een complexe taak tot een goed einde te kunnen brengen, is het nodig dat de taak van een passend niveau is en daarnaast de leerling uitdaagt om metacognitieve vaardigheden te gebruiken. Metacognitie is de vaardigheid om je eigen leergedrag te sturen en te controleren. De leerprestatie gaat omhoog als een leerling kan plannen, doelen stellen, maar ook kan reflecteren en kennis heeft van hoe hij of zij leert. Vragen die een leerling zichzelf kan stellen zijn bijvoorbeeld:

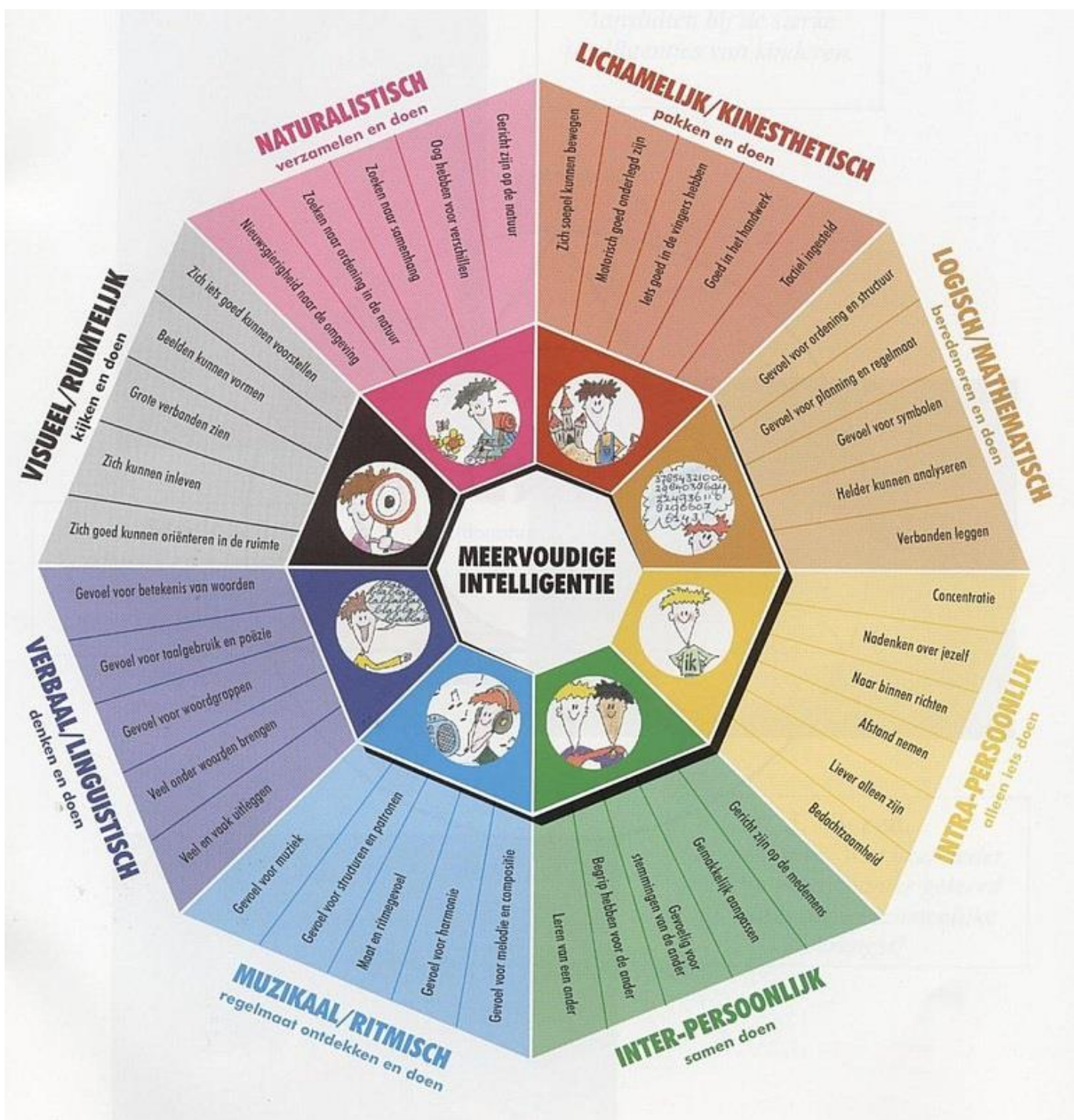
- Hoe leer ik eigenlijk?
- Wat weet ik al van dit onderwerp?
- Hoe kan ik deze taak het beste aanpakken?
- Waarom vind ik begrijpend lezen eigenlijk zo lastig?
- Wat wil ik dit thema leren?

Om de ontwikkeling van de metacognitieve vaardigheden van deze leerlingen te ontwikkelen, zal de leerstof passend moeten zijn en zullen deze vaardigheden als lange termijndoelen structureel aangeboden moeten worden.

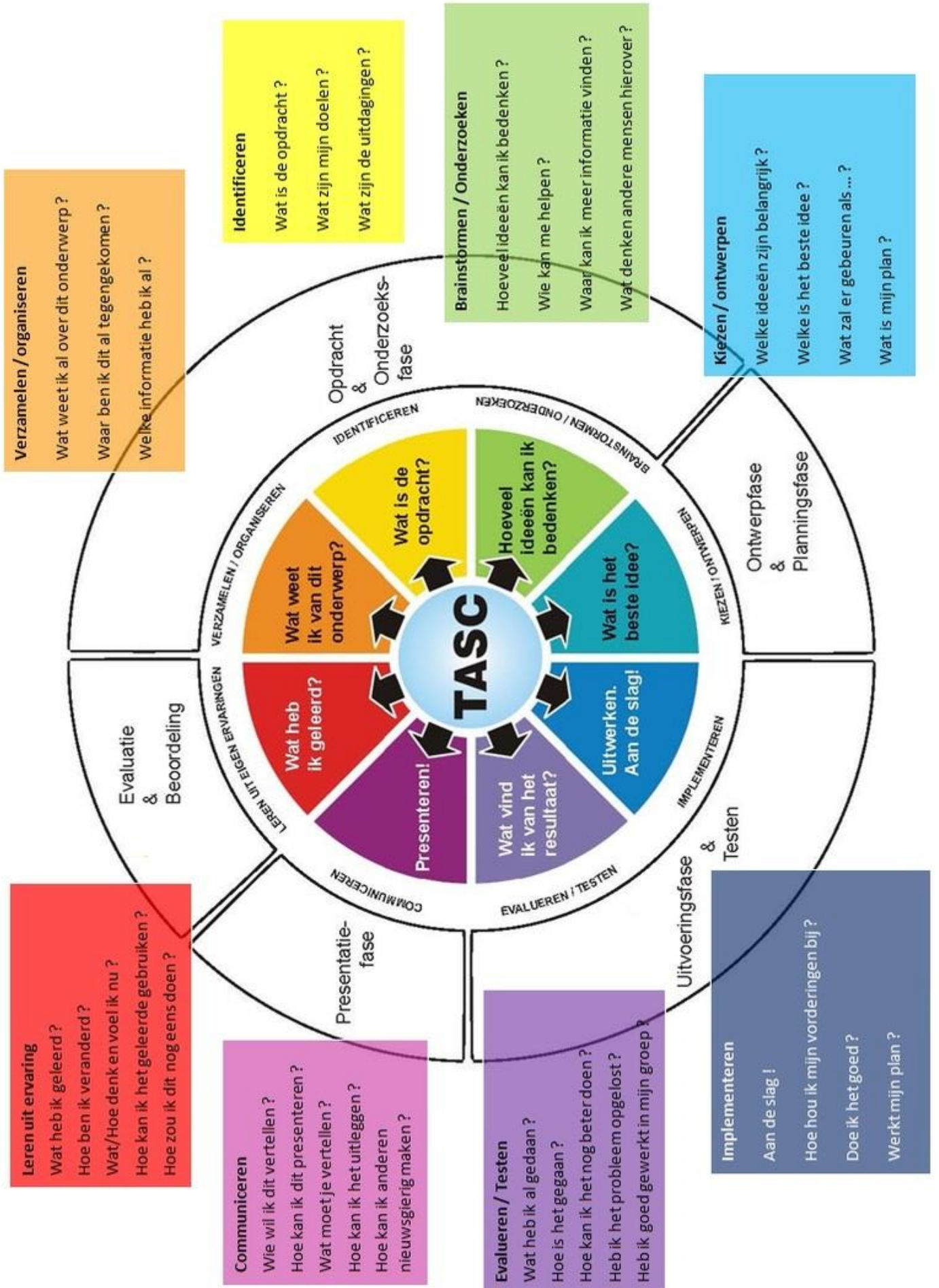
We maken hiervoor gebruik van de Doelen- en Vaardigheden Lijst van het SLO. Deze lijst hanteren we voornamelijk binnen de projectgroep.

Meervoudige intelligentie en TASC-model

Om het verrijkingsaanbod breed in te zetten proberen we te voldoen aan de verschillende intelligentiegebieden van de leerlingen. Als de leerlingen in de verrijkingsgroep zitten en beschikken over een eigen werктаak proberen we ook aan deze verschillende intelligentiegebieden te voldoen.

Door het TASC-model te gebruiken rondom het begeleiden van de leerlingen met meer- of hoogbegaafdheid leren kinderen onderzoeken, ontwerpen, plannen, uitvoeren, presenteren en evalueren. In figuur 5 is een afbeelding te zien van het TASCmodel.

Bijlage 8: Signaleringslijst verlengen of versnellen groep 0/1/2

naam kind:
 groep:
 Leeftijd:
 geboortedatum:
 invuldatum:

		Opmerkingen/gegevens
Lichamelijk	Algemene Lichamelijke ontwikkeling	
	Motoriek (DKB): - Grote motoriek - Fijne motoriek - Tekenontwikkeling	
Gedrag	Sociale vaardigheden (DKB): - Zelfbeeld - Relatie met volwassenen - Relatie met andere kinderen - Spel - Taakgerichtheid en zelfstandigheid	
	Emotionele stabiliteit, omgaan met frustraties	
	Welbevinden op school	
	Omgaan met regels	
Leren	Screening beginnende geletterdheid	
	Checklist	
	Taal: - Visuele waarneming - Auditieve waarneming - Mondelinge taalontwikkeling - Beginnende geletterdheid	
	Rekenen: - Lichaamsoriëntatie - Ruimtelijke oriëntatie - Tijdsoriëntatie - Inzicht in cijfers en getallen	

	- Logisch denken	
	Werkhouding tijdens klassikale activiteiten	
	Werkhouding tijdens individueel werken	
	Werktempo	
Groep	Groepsgrootte	
	Houding v.d. groep t.o.v. de leerling	
Schoolorganisatie	Extra hulp	
Gezin	Bijzonderheden over gezinssamenstelling	
	Mate waarin ouders hun kind kunnen stimuleren, houding t.o.v. de school	
Zorg	Fysiotherapie/logopedie	
	Overige hulp externen	
Visie t.o.v. overgang	Mening kind	
	Mening ouders	
	Mening leerkracht	
Beslissing na overleg met IB-er (en directeur)	Leerling gaat over naar 1 Leerling gaat over naar 2 Leerling gaat over naar 3	

Bijlage 9: Beslissing overgang van groep 2 naar groep 3

Beslissingenblad overgang groep 2-3

Dit blad wordt per kind ingevuld

	Gedrag		Werk		Kind heeft		Kind is		Betrokken		Gesprekken		Reken/wiskunde		Lezen/taal/schrijven			
	Zelfstandig	taakgericht	tempo is voldoende	is voldoende	Kind heeft voldoende zelfvertrouwen	Kind is gemotiveerd	Betrokken bij gesprek	Nee met goed deel aan gesprek en heeft goede luisthouding	Kind is betrokken bij kringgesprekken	Kind kan goed tellen tot 20 en kan terugtellen van 10-0	CITO score orden	Begrippen kennis is goed	Cijfers tot 10 is goed	Kind kan naam schrijven	Sprekt verstaanbaar	Heeft belangstelling voor letters	CITO score taal voorkeurs	Kind kan auditieve oefening en goed doen
Naam van het kind:																		
Geboortedatum:																		
Ingevuld op:																		
Ingevuld door:																		

	Spel		Kin		Opdrachten		Construcie/beeldend		Motoriek		Sociaal/Emotioneel			
	Speelduur is voldoende	Kind speelt goed rollen en heeft daarin behoefte aan uitdaging	Kind doet vershillen activiteiten	Kind kiest voor ontwikkelingsmaterial	Opdrachten zien er goed uit	Bij tekenen is het duidelijk wat het voorts telt	Concentratie is goed	Kind is zeker in bewijzen	Goede poging	Fijne motoriek is goed	Kind zoekt contact met anderen	Kind zoekt contact met leerkracht	Kind voelt zich goed op zijn gemak	Kind durft van zich af te bijten
Puntentotaal:														
Beslissing: wel/niet over naar groep 3														
Besproken met de ouders op:														

Zijn er omstandigheden in groep 3 die deze beslissing beïnvloeden?

Wijze van invullen:

- o Beheerst een kind het onderdeel dan krijgt het 2 punten, als het onderdeel nog niet goed wordt beheerst, krijgt het 1 punt, wordt het onderdeel helemaal niet beheerst dan krijgt het 0 punten.
- o Bij de CITO score, wordt de laatste score gehanteerd. A of B score is 2 punten, C is 1 punt, D en E is 0 punten
- o Tel alle punten op: 68 is het maximum, een kind moet 80% score hebben om over te gaan naar groep 3. Dat betekent 55 punten.